

PÖLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

REGIONAAL- JA
PÖLLUMAJANDUSMINISTERIUM

ABIKS TAOTLEJALE

Perioodi 2023–2027 maaelu arengu
pindalapõhiste toetuste taotlemine
15. maist 16. juunini

Turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus
Põhjavee kaitse toetus
Pinnavee kaitse toetus
Turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohuma kaitse toetus
Põhjavee kaitse alal asuva väärtusliku püsirohuma kaitse toetus
Väärtusliku püsirohuma säilitamise toetus
Kohalikku sorti taime kasvatamise toetus
Pärändniidu hooldamise toetus

Tartu
Tallinn
2025

Sisukord

1. MAAELU ARENGU PINDALAPÕHISED TOETUSED 2025. AASTAL	4
2. TAOTLEMISE ÜLDTINGIMUSED	4
2.1. Toetuse taotleja	4
2.1.1. MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetuse taotleja	5
2.1.2. SORT toetuse taotleja	6
2.1.3. NIIT toetuse taotleja	6
2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa	7
2.2.1. Toetusõiguslik põllumajandusmaa MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetuse taotlemisel.....	7
2.2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa ja toetusõiguslik taim SORT toetuse taotlemisel	9
2.2.3. Toetusõiguslik põllumajandusmaa NIIT toetuse taotlemisel	11
2.2.4. Põllumajandusmaa kasutusõigus.....	13
2.3. Tingimuslikkus ja sotsiaalne tingimuslikkus	15
3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED	17
3.1. Turvas- ja erodeeritud mulla kaitse (MULD) toetuse saamise nõuded.....	17
3.2. Põhjavee kaitse (PÕHJAVESI) toetuse saamise nõuded	20
3.3. Pinnavee kaitse (PINNAVESI) toetuse saamise nõuded	23
3.4. Turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohumaa kaitse (MULD-VPR) toetuse saamise nõuded	26
3.5. Põhjavee kaitse alal asuva väärtusliku püsirohumaa kaitse (PÕHJAVESI-VPR) toetuse saamise nõuded	28
3.6. Väärtusliku püsirohumaa säilitamise (VPR) toetuse saamise nõuded	30
3.7. Kohalikku sorti taime kasvatamise (SORT) toetuse saamise nõuded	31
3.8. Pärandniidu hooldamise (NIIT) toetuse saamise nõuded	33
4. KOHUSTUS.....	39
4.1. Kohustuse suurendamine ja vähendamine.....	40
4.2. Kohustuse üleandmine ja ülevõtmine	40
5. TAOTLEMINE	41
5.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine	42
5.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs.....	43
5.3. Taotluse lisadokumentide esitamine	50
5.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine.....	51
5.5. Taotluse tagasivõtmine.....	52
5.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine.....	52
5.7. Vääramatud jõud ja erandlikud asjaolud	53
6. TAOTLUSE MENETLEMINE.....	54
6.1. Halduskontroll	54
6.2. Kohapealne kontroll	55
6.2.1. Tingimuslikkuse kontrollisüsteem	56
6.3. Pinnaseire	56
7. TOETUSE VÄHENDAMINE	58
7.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse nõuete rikkumise ja pindala erinevuste tõttu	58
7.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu.....	60
8. TOETUSE MÄÄRAMINE VÕI TAOTLUSE RAHULDAMATA JÄTMINE	61
9. TOETUSE MAKSMINE	62
9.1. Ühikumäärad	62

9.1.1. MULD toetuse ühikumäär.....	62
9.2.2. PÕHJAVESI toetuse ühikumäär	62
9.2.3. PINNAVESI toetuse ühikumäär	62
9.2.4. MULD-VPR toetuse ühikumäär	63
9.2.5. PÕHJAVESI-VPR toetuse ühikumäär	63
9.2.6. VPR toetuse ühikumäär.....	63
9.2.7. SORT toetuse ühikumäär	63
9.2.8. NIIT toetuse ühikumäär	63
9.2.5. Ühikumäära vähendamine	64
10. OTSUSE VAIDLUSTAMINE.....	64
11. TOETUSE TAGASINÕUDMINE.....	64
12. TOETUSTE ALUSEKS OLEVAD ÕIGUSAKTID.....	65
12.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused.....	65
12.2. Eesti õigusaktid	65

Käesolev juhend on koostatud abistavaks materjaliks toetuste taotlemisel. Juriidiliseks aluseks toetuste taotlemisel ja kasutamisel on õigusaktid.

1. MAAELU ARENGU PINDALAPÕHISED TOETUSED 2025. AASTAL

11. novembril 2022. aastal kiitis Euroopa Komisjon heaks [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027](#) (edaspidi strateegiakava).

- 2025. aastal saab taotleda järgmisi strateegiakava alusel antavaid pindalapõhiseid maaelu arengu toetusi (Regionaal- ja põllumajandusministri 15.04.2025. a määrus nr 32 „[2025. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused ja „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” sekkumiste raames antavad toetused](#)“):
 - turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus – edaspidi MULD toetus;
 - põhjavee kaitse toetus – edaspidi PÕHJAVESI toetus;
 - pinnavee kaitse toetus – edaspidi PINNAVESI toetus;
 - turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohuma kaitse toetus – edaspidi MULD-VPR toetus;
 - põhjavee kaitse alal asuva väärtusliku püsirohuma kaitse toetus – edaspidi PÕHJAVESI-VPR toetus;
 - väärtusliku püsirohuma säilitamise toetus – edaspidi VPR toetus;
 - kohalikku sorti taime kasvatamise toetus – edaspidi SORT toetus;
 - pärandniidu hooldamise toetus – edaspidi NIIT toetus.

Olulisemad muudatused 2025. aastal:

- MULD ja MULD-VPR toetust antakse kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse rohumaa kohta, kui sellel põllul on turvasmulla või erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksi osatähtsus kokku vähemalt 65 protsenti, senise üle 70 protsendi asemel.
- MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR toetuse puhul antakse toetust ka hobusepidajatele ning muutub minimaalse loomkoormuse nõue, st alates 2025. aastast antakse toetust taotlejale, kes peab [põllumajandusloomade registri andmetel](#) aasta keskmisena [vähemalt ühele loomühikule vastaval arvul veiseid, lambaid, kitsi või hobuseid](#).
- PÕHJAVESI toetuse nõudena peab taotleja korraldama mullaproovide võtmise hiljemalt [kolmanda kohustuseaasta 1. detsembriks](#), senise teise kohustuseaasta asemel, ning orgaaniline süsinik tuleb mullaproovidest analüüsida [20 hektari kohta](#) (varasemalt 5 hektari kohta).
- PÕHJAVESI-VPR toetuse koolituse nõude täitmisel ei lähe arvesse alates 2025. aastast läbitud NIIT koolitused.
- MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR toetuste koolitusel osalemise nõude senine 1. detsembri tähtpäev asendati 7. detsembriga ning laiendati koolitusi läbiviivate asutuste loetelu.
- NIIT toetuse taotlemisel tuleb puisniidu taastamisjärgse hooldamise ja pärandniidu käsitsi või hobuniidukiga niitmise lisategevuse korral jätta 5–30 protsenti pärandniidust niitmata. Kui pärandniidu ohustab seisundi halvenemine, peab terve pärandniidu ala ära niitma.
- VPR toetuse tulemuspõhise lisategevuse nõuet ei rakendata.

2. TAOTLEMISE ÜLDTINGIMUSED

2.1. Toetuse taotleja

2.1.1. MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetuse taotleja

MULD, PÕHJAVESI ja PINNAVESI toetust antakse põllumajandusega tegelevale füüsilisest isikust ettevõtjale või juriidilisele isikule, kes on aktiivne tootja. MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetust antakse füüsilisele isikule, füüsilisest isikust ettevõtjale, juriidilisele isikule või juriidilise isiku staatusega ühendusele.

Aktiivseks põllumajandustootjaks loetakse taotleja, kellele eelneval aastal antud otsetoetuste summa ei ületanud 5000 eurot. Kui eelneval aastal antud otsetoetuste summa oli suurem kui 5000 eurot või eelnenud aastal otsetoetusi ei taotletud või ei saadud, loetakse taotleja aktiivseks põllumajandustootjaks, kui taotluse esitamise ajast kuni otsuse tegemiseni on:

- 1) taotleja kasutuses oleva põllumaa või püsikultuuridealuse maa suurus põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris vähemalt 1,00 hektar või
- 2) taotleja nimel on põllumajandusloomade registris 1 loomühikule vastaval hulgal põllumajandusloomi või 1 mesilaspere või
- 3) taotluse esitamise kalendriaastal on taotleja kasutuses oleva põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu vähemalt 60 eurot hektari kohta või
- 4) taotleja kasutuses on vähemalt 1,00 hektar pärandniitu, millele ta taotleb NIIT toetust ja mis vastab maaeluministri 23. detsembri 2022. aasta määruse nr 79 „[Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus](#)“ §-s 5 sätestatud nõuetele.

Põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamiseks kasutatakse maaeluministri 30. septembri 2022. aasta määruse nr 53 „[Põllumajanduses kasutatava eriotstarbelise diislikütuse ostuõiguse andmine](#)“ (edaspidi määrus nr 53) § 2 lõikes 2 sätestatud koefitsiente.

Põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu tõendamiseks peab taotleja PRIA-le kulu tõendavad dokumendid esitama alles pärast seda, kui talle saadetakse sellekohane järelepärimine.

MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR ja PÕHJAVESI-VPR toetuse taotlemine on seotud strateegiakava [keskkonnasõbraliku majandamise](#) (KSM) toetusega või loomade pidamisega. Taotleja saab valida kumba nõuet ta toetuse saamiseks täidab. Toetust antakse taotlejale:

- kellele antakse kohustuseperioodi esimesel kohustuseaastal KSM toetust ja kes järgnevatel kohustuseaastatel taotleb KSM toetust;
- kellele antakse kohustuseperioodi esimesel kohustuseaastal KSM toetust ja kes järgnevatel kohustuseaastatel peab põllumajandusloomade registri andmetel vähemalt ühele loomühikule vastaval arvul veiseid, hobuseid, lambaid või kitsi;
- kes kohustuseperioodi esimesel kohustuseaastal peab põllumajandusloomade registri andmetel vähemalt ühele loomühikule vastaval arvul veiseid, hobuseid, lambaid või kitsi ja kes järgnevatel kohustuseaastatel taotleb KSM toetust või
- kes peab igal kohustuseaastal põllumajandusloomade registri andmetel vähemalt ühele loomühikule vastaval arvul veiseid, hobuseid, lambaid või kitsi.

Loomade pidamise nõude puhul võetakse arvesse taotleja poolt kohustuseperioodi kalendriaastal (edaspidi kohustuseaasta) peetavate veiste, hobuste, lammaste ja kitsede keskmine arv, kes on nõuetekohaselt identifitseeritud ja kelle andmed on kantud nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse. Loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid on järgmised (koefitsiendid on sätestatud [määruse nr 53](#) § 2 lõikes 2):

- 1) üle 24 kuu vanune veis, sealhulgas ammlehm – üks loomühik;

- 2) 6–24 kuu vanune veis – 0,6 loomühikut;
- 3) kuni kuue kuu vanune veis – 0,2 loomühikut;
- 4) üle kuue kuu vanune lammas või kits – 0,15 loomühikut;
- 5) kuni kuue kuu vanune lammas või kits – 0,05 loomühikut;
- 6) hobune – üks loomühik.

Näiteks, kui taotlejal on toetusõiguslikke rohumaid 100 hektarit ja ta loomi ei pea, siis juhul, kui taotleja ei ole lisaks taotlenud ja saanud KSM toetust, jäetakse taotleja taotlus esimesel kohustuseaastal rahuldamata ja kohustus ei alga. Kui taotleja kohustus algab, aga taotleja ei taotle järgnevatel kohustuseaastatel KSM toetust ja tal ei ole ka kohustuseaasta keskmisena vähemalt ühele loomühikule vastaval arvul veiseid, hobuseid, lambaid või kitsi, siis kohustus lõpetatakse ennetähtaegselt ja eelnevatel aastatel makstud toetus nõutakse tagasi.

Kõikide toetuse taotlejate andmed peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Täpsemalt loe [punktist 5.1](#).

2.1.2. SORT toetuse taotleja

Toetust antakse füüsilisest isikust ettevõtjale või juriidilisele isikule, kes tegeleb põllumajandusliku tegevusega ning kasvatab SORT määruse lisas nimetatud puuvilja-, marja-, põllu- või köögiviljakultuuri kohalikku sorti kuuluvat taime (edaspidi toetusõiguslik taim).

Taotleja peab puuvilja- või marjakultuuri kasvatamisel tegevusi ellu viima viieaastase kohustuseperioodi jooksul. Põllu- või köögiviljakultuuride kasvatamisel on kohustuseperioodi pikkuseks üks kalendriaasta. Taotleja võtab eraldi kohustused kohalikku sorti puuvilja- või marjakultuuri kasvatamise ning kohalikku sorti põllu- või köögiviljakultuuri kasvatamise kohta.

Kohalikku sorti puuvilja- või marjakultuuri kasvatamise eest antakse toetust taotlejale, kes kasvatab puuvilja- ja marjakultuuri kohustuseperioodi igal kohustuseaastal vähemalt 20 viljapuud vähemalt viiest erinevast [määruse lisas](#) nimetatud puuviljakultuuri sordist või vähemalt 20 marjapõõsast vähemalt kolmest erinevast [määruse lisas](#) nimetatud marjakultuuri sordist. Ühel pookalusel võib kasvatada üksnes ühe sordi poogendit, et tagada sordiehtsus. Viljapuude ja marjapõõsaste arv, mille kasvatamise kohta toetust taotletakse, võib puuvilja- ja marjakultuuri kohustuseperioodi eri kohustuseaastatel olla erinev. Samas peab olema igal kohustuseaastal täidetud minimaalne viljapuude või marjapõõsaste kasvatamise ja neile ka toetuse taotlemise tingimus: vähemalt 20 viljapuud viiest erinevast sordist või vähemalt 20 marjapõõsast kolmest erinevast sordist.

Kui taotleja taotleb toetust kohalikku sorti kartuli kasvatamise kohta, peavad tema andmed [taimekaitseaduse](#) § 31 lõike 1 punktis 4 sätestatud juhul olema kantud [taimetervise registrisse](#). Seega ettevõtja, kes kasvatab kartulit rohkem kui ühel hektaril, esitab Põllumajandus- ja Toiduametile enne tegevuse alustamist majandustegevusteate.

Kõik toetuse taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Täpsemalt loe [punktist 5.1](#).

2.1.3. NIIT toetuse taotleja

Toetust antakse füüsilisele isikule, füüsilisest isikust ettevõtjale, juriidilisele isikule või juriidilise isiku staatusega ühendusele, kes hooldab pärandniitu.

Kõik toetuse taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Täpsemalt loe [punktist 5.1](#).

2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa

2.2.1. Toetusõiguslik põllumajandusmaa MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetuse taotlemisel

Toetusõiguslik põllumajandusmaa peab vastama maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruse nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)” § 4 lõigetes 2–5, 7 ja 11 sätestatud nõuetele (vt täpsemat infot pindalapõhiste otsetoetuste juhendist „[Abiks taotlejale](#)“).

Toetust antakse vaid rohumaa kohta.

MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetuse taotlemisel peab rohumaa olema ekspertide poolt inventeeritud väärtuslik püsirohumaa. Inventuuride tulemusena moodustub kaardikiht, kuhu on kantud need püsirohumaad, mis on ekspertide poolt tunnustatud kõrge loodusväärtusega püsirohumaadeks. Väljaspool kaitstavaid alasid asuvate pärandniitude puhul võetakse aluseks Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) kantud pärandniitude andmed.

Eristatakse kahte tüüpi väärtuslikke püsirohumaaid:

- 1) **kõrge loodusväärtusega püsirohumaa** – rohumaa, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi on tagatud tingimused suurema liigirikkuse kujunemiseks;
- 2) **väljaspool kaitstavaid alasid asuv pärandniit** – pärandniit, mille kohta on andmed kantud EELISesse ja mis ei asu [looduskaitseaduse](#) § 4 lõike 1 punktis 1, 2, 4, 5 või 6 nimetatud kaitstaval loodusobjektil.

MULD, PÕHJAVESI ja PINNAVESI kohustusealuse rohumaa puhul, mis ei ole kohustuse võtmise ajal püsirohumaa, peatub kohustuseperioodiks püsirohumaaks muutumise arvestus. See tähendab, et kui taotleja võtab endale viieks aastaks mulla- ja veekaitse tegevuse kohustuse, siis see 5-aastane toetuse periood nii-öelda külmutab maa püsirohumaaks muutumise arvestuse.

- Näiteks, kui taotlejal on maa enne toetuse taotlemist olnud kaks aastat kasutusel lühiajalise rohumana, siis viis aastat mulla- ja veekaitse tegevuse kohustust ei muuda seda maad automaatselt püsirohumaaks, vaid pärast kohustuseperioodi lõppu jätkub maa püsirohumaaks muutumise arvestus sellest punktist, mis oli enne toetuse kohustuse algamist.

MULD toetust antakse taotleja poolt kasutatava kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse **rohumaa** kohta, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) turvasmulla osatähtsus on sellel rohumal asuval põllul vähemalt 65 protsenti;
- 2) erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksi osatähtsus on sellel rohumal asuval põllul vähemalt 65 protsenti;
- 3) turvasmulla ning erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksi osatähtsus on sellel rohumal asuval põllul kokku vähemalt 65 protsenti.

MULD toetust ei saa topeltmaksmise vältimiseks taotleda samaaegselt põllule, millele taotletakse KSM, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR või mesilaste korjeala toetust. Lisaks ei saa MULD toetust taotleda ökoalade toetuse taotlemisel ökoalana määratletud põllumaa kohta.

PÕHJAVESI toetust antakse taotleja poolt kasutatava kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse **rohumaa** kohta, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) see asub vähemalt 50 protsendi ulatuses kaitsmata põhjaveega alal või olulisel allika- ja karstialal;
- 2) sellel asub allikas või karstivorm.

PÕHJAVESI toetust ei saa topeltmaksmise vältimiseks taotleda samaaegselt põllule, millele taotletakse KSM, MULD, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR ja mesilaste korjeala toetust. Lisaks ei saa PÕHJAVESI toetust taotleda ökoalade toetuse taotlemisel ökoalana määratletud põllumaa kohta.

PINNAVESI toetust antakse taotleja poolt kasutatava kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse **rohuma**a kohta, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) see piirneb vähemalt 10-meetrise veekaitsevööndiga, välja arvatud Läänemere veekaitsevööndiga, ning asub toitainete tõttu kesise, halva või väga halva seisundiklassiga pinnaveekogumi valgalal (edaspidi veekaitseline rohuma);
- 2) see on MAK 2014–2020, „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ või strateegiakava maaparanduse investeringutoetuse abil rajatud veekaitsevööndi laiend.

Veekaitsele rohumaale, mis piirneb veeseaduse § 118 lõike 2 punktis 1 nimetatud veekaitsevööndiga antakse toetust **kuni 30 meetri eest** ning veeseaduse § 118 lõike 2 punktis 2 nimetatud veekaitsevööndiga piirnevale veekaitsele rohumaale antakse toetust **kuni 40 meetri eest**.

Veeseaduse § 118 lõike 2 kohaselt on veekaitsevööndi ulatus veekaitsevööndi arvestamise lähtejoonest:

- 1) Läänemerel, Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel ning Võrtsjärvel – 20 meetrit;
- 2) teistel järvedel, jõgedel, ojadel, allikatel, kanalitel, peakraavidel ja maaparandussüsteemide avatud eesvooludena kasutatavatel vooluveekogudel – kümme meetrit, välja arvatud peakraavidel ja maaparandussüsteemide avatud eesvooludena kasutatavatel kraavidel valgalaga alla kümne ruutkilomeetri.

PINNAVESI toetust ei saa topeltmaksmise vältimiseks taotleda samaaegselt põllule, millele taotletakse KSM, MULD, PÕHJAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR ja mesilaste korjeala toetust. Lisaks ei saa PINNAVESI toetust taotleda ökoalade toetuse taotlemisel ökoalana määratletud põllumaa kohta.

MULD-VPR toetust antakse taotleja poolt kasutatava kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse vähemalt 65 protsendi turvasmulla või erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksi osatähtsusega rohuma a kohta, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) see on vähemalt 90 protsendi ulatuses eksperdi inventeeritud väljaspool kaitstavaid alasid asuv pärandniit;
- 2) see on vähemalt 90 protsendi ulatuses eksperdi inventeeritud kõrge loodusväärtusega püsirohuma a.

MULD-VPR toetust ei saa topeltmaksmise vältimiseks taotleda samaaegselt põllule, millele taotletakse MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetust.

PÕHJAVESI-VPR toetust antakse taotleja kasutatava kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse rohuma a kohta, mis asub vähemalt 50 protsendi ulatuses kaitsmata põhjaveega alal või olulisel allika- ja karstialal või millel asub allikas või karstivorm ning mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) see on vähemalt 90 protsendi ulatuses eksperdi inventeeritud väljaspool kaitstavaid alasid asuv pärandniit;

- 2) see on vähemalt 90 protsendi ulatuses eksperdi inventeeritud kõrge loodusväärtusega püsirohumaa.

PÕHJAVESI-VPR toetust ei saa topeltmaksmise vältimiseks taotleda samaaegselt põllule, millele taotletakse MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR ja VPR toetust.

VPR toetust antakse taotleja poolt kasutatava kokku vähemalt 0,30 hektari suuruse väärtusliku püsirohumaa kohta, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) see on vähemalt 90 protsendi ulatuses eksperdi inventeeritud väljaspool kaitstavaid alasid asuv pärandniit;
- 2) see on vähemalt 90 protsendi ulatuses eksperdi inventeeritud kõrge loodusväärtusega püsirohumaa.

VPR toetust ei saa topeltmaksmise vältimiseks taotleda samaaegselt põllule, millele taotletakse MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR ja PÕHJAVESI-VPR toetust. Lisaks ei saa VPR toetust taotleda PINNAVESI toetuse toetusõigusliku maa kohta.

MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetust ei saa taotleda NIIT toetuse toetusõigusliku maa kohta, sest pärandniidu kui elurikkuse tuumala puhul tuleb eelistada pärandniidu spetsiifilist hooldamist, mis sätestatakse täpsemalt NIIT toetuse määrusega. **MULD, PÕHJAVESI ja PINNAVESI toetust antakse ka keskkonnatundlike püsirohumaade kohta (Natura 2000 alal asuvad püsirohumaad, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld), nagu ka MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetuseid.**

2.2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa ja toetusõiguslik taim SORT toetuse taotlemisel

Toetusõiguslik on põllumajandusmaa, millel kasvatatakse vähemalt ühte SORT toetusõiguslikku taime. Toetusõigusliku põllumajandusmaa määratlemisel lähtutakse maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruses nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ sätestatust (vt täpsemat infot pindalapõhiste otsetoetuste juhendist „[Abiks taotlejale](#)“). Toetusõigusliku põllu pindala hulka arvestatakse põllu otstes asuv kuni 15 meetri laiune teenindusala, mida kasutatakse põllutöomasinate ümberpööramiseks. Sellisel juhul ei pea teenindusala eraldi põlluks joonistama. Teenindusala arvestamine põllu pindala hulka on võimalus. Juhime tähelepanu, et kui teenindusala pind on arvestatud toetusõigusliku põllu pindala hulka, siis võetakse see arvesse ka põllu- ja köögiviljakultuuridel sordiomaniiku kehtestatud külvinormi arvestamisel.

Toetusõiguslikud puuvilja- ja marjakultuuri sordid

Õunasordid

„Aia ilu“
„Eva kuld“
„Karlapäril“
„Krameri tuviõun“
„Maimu“
„Meelis“
„Paide taliõun“
„Põltsamaa taliõun“
„Raeda suviõun“
„Suure-Jaani suveõun“
„Talipirnõun“

Pirnisordid

„Eesti pirn“
„Järve seemik“
„Kägi bergamott“
„Saaremaa punane“
„Tartu pirn“
„Tervishoiu nõunik“

Kirsisort

„Nõmme liivakirss“

Musta sõstra sordid

Ploomisordid

„Amitar“
„Hiiu sinine“
„Kihelkonna“
„Mõisaploom“
„Noarootsi punane“
„Polli Emma“
„Polli viljakas“
„Pärnu sinine“
„Suur Tõll“
„Tamme sinine“
„Tartu punane“

Punase sõstra sordid

„Krameri punane“
„Kurvitsa 4“

Karusmarjasordid

„Aamissepa viljakas“
„Jaanike“
„Polli esmik“
„Rae 1“

„Tallinna pirnõun“	„Anneke“	„Vikana“
„Vahur“	„Albos“	„Volli ploom“
„Vambola“	„Mede must“	„Märjamaa“
„Veiniõun“	„Moka“	
„Pärnu tuviõun“	„Mulgi must“	
„Karksi renett“	„Musti“	

Uue puuvilja- või marjaiaia rajamisel või olemasolevas puuvilja- või marjaiaias kultuuride asendamisel toetusõiguslike viljapuu või marjapõõsastega peab kasutama istikuid, mis on saadud viljapuude või marjapõõsaste tarnijalt, kelle kohta on andmed kantud [taimetervisse registrisse](#). Puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude turustamise kohta käiva [Nõukogu direktiivi 2008/90/EÜ](#) artikli 2 punkti 9 kohaselt loetakse tarnijaks füüsiline või juriidiline isik, kes professionaalselt tegeleb vähemalt ühega järgmistest paljundusmaterjali ja viljapuudega seonduvatest tegevusaladest: paljundamine, tootmine, säilitamine ja/või töötlemine, importimine ning turustamine.

Toetusõiguslikud põllu- ja köögiviljakultuuri sordid

Teraviljasort

Talirikus „Sangaste“

Söödakultuuri sort

Söödapeet „Jõgeva Eckendorf“

Heintaimesordid

Valge ristik „Jõgeva 4“

Aas-rebasesaba „Haljas“

Sale-haguhein „Ilo“

Punane aruhein „Jõgeva 70“

Kaunviljasordid

Põlduba „Jõgeva“

Põlduba „Helbi“

Põldhernes „Mehis“

Põldhernes „Kirke“

Köögiviljasordid

Hariliku sibula sort „Jõgeva 3“

Valge peakapsa sort „Jõgeva“

Kaalikasort „Kohalik sinine“

Kaalikasort „Kõpu“

Kartulisordid

Kartul „Ando“

Kartul „Endla“

Kartul „Jõgeva kollane“

Kartul „Väike verev“

Toetusõiguslikku põllu- või köögiviljakultuuri sorti, mille kohta toetust taotletakse, tuleb kasvatada **põllumaal** vähemalt järgmisel pindalal:

- 1) teravilja 5,00 hektaril;
- 2) kaunvilja, välja arvatud põlduba „Helbi“, 1,00 hektaril;
- 3) heintaimet ja kartulit 0,30 hektaril;
- 4) söödapeeti, kaalikat, sibulat, kapsast ja põlduba „Helbi“ 0,10 hektaril.

Minimaalne pindala arvestatakse iga sordi kohta eraldi ja seda ei liideta teiste kultuuride või sortide pindalaga kokku.

- Näiteks taotleb taotleja toetust järgmiste kaunviljasortide kasvatamise eest: põlduba „Jõgeva“, põldhernes „Mehis“, põldhernes „Kirke“. Toetuse saamiseks tuleb igat nimetatud sorti kasvatada minimaalselt 1,00 hektaril ja kokku minimaalselt 3,00 hektaril.

Põllumaa on külvikorruga hõlmatud haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks või karjatamiseks, või maa, mis on tootmisest kõrvale jäetud. Põllumaaks loetakse ka püsiva või äravõetava katte all olev maa, kus taimi kasvatatakse maapinnal vahetult mullas.

Toetusõiguslike põllukultuuride kasvatamisel tuleb kasutada sertifitseeritud seemet ning toetusõiguslike köögiviljakultuuride kasvatamisel standardseemet. Sertifitseeritud seemne hulka arvestatakse järgmised põllukultuuri seemne kategooriad: supereliitseeme, eliitseeme ja sertifitseeritud seeme. Seemne kategooriate määramisel lähtutakse põllumajandusministri 24. aprilli 2006. aasta määrusest nr 52 „[Peediseemne kategooriad ning peediseemne tootmise ja](#)

turustamise nõuded“, põllumajandusministri 24. aprilli 2006. aasta määrusest nr 55 „Teraviljaseemne kategooriad ning teraviljaseemne tootmise ja turustamise nõuded“, põllumajandusministri 24. aprilli 2006. aasta määrusest nr 56 „Söödakultuuride seemne kategooriad ning söödakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded“, põllumajandusministri 3. mai 2006. aasta määrusest nr 58 „Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli tootmise ja turustamise nõuded“ sätestatust. Sertifitseeritud seemne mittedaavuse korral võib põllukultuuri kasvatamiseks kasutada sama põllukultuuri aretusseemet. Toetusõiguslike köögiviljakultuuri sortide puhul tuleb kasutada standardseemet, kuna Eestis nimetatud sortide seemneid ei sertifitseerita.

Heintaimede kasvatamisel antakse toetust põllumaa kohta, millel kasvatatavad heintaimed on põllumajandusministri 24. aprilli 2006. aasta määruses nr 56 „Söödakultuuride seemne kategooriad ning söödakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded“ sätestatud nõuete kohaselt põldtunnustatud. Heintaimede puhul soodustatakse toetusega peamiselt seemnekasvatust, kuna kohalikke sorte heintaimede seemet on piiratud hulgal ja see takistab nende sortide laialdasemat kasutamist põllumajanduses. Valge ristiku „Jõgeva 4“ kasvatamisel antakse toetust ka sellisele põllumaale, mis ei ole põldtunnustatud.

- Toetusõiguslike põllu- ja köögiviljakultuuri sortide kasvatamisel tuleb järgida ka minimaalset põllu suurust:
- teravilja-, heintaimede-, kartuli- ja kaunviljasordi, välja arvatud põldoa „Helbi“, kasvatamisel on toetusõiguslik põld, mille pindala on vähemalt 0,30 hektarit või ühel põllumassiivil kõrvuti paiknevad põllud, mille pindala kokku on vähemalt 0,30 hektarit;
- köögivilja-, söödapeedisordi ja põldoa „Helbi“ kasvatamisel on toetusõiguslik põld, mille pindala on vähemalt 0,10 hektarit või ühel põllumassiivil kõrvuti paiknevad põllud, mille pindala kokku on vähemalt 0,10 hektarit.

2.2.3. Toetusõiguslik põllumajandusmaa NIIT toetuse taotlemisel

Toetust võib taotleda vähemalt 0,10 hektari suuruse taotleja poolt kasutatava Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) kantud pärandniidu või selle osa kohta, mis asub looduskaitsealade § 4 lõike 1 punktides 1, 2, 4, 5 või 6 nimetatud kaitstaval loodusobjektidel või Rebala muinsuskaitsealal.

Toetusõiguslike pärandniitude kihi koostab Keskkonnaamet (edaspidi KeA) igal aastal enne taotlusperioodi algust, lähtudes maaeluministri 23. detsembri 2022. aasta määruse nr 79 „Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus“ §-is 5 sätestatud toetusõigusliku maa tingimustest. Taotlusperioodi alguseks on taotlejal e-PRIAs olemas teave pärandniidu tüübi, numbriga, pärandniidu pindala ja piiri ning hooldamise viisi kohta. Kui taotleja pärandniitu e-PRIAs ei ole, tuleb pöörduda oma piirkonna KeA maahoolduse büroo spetsialisti poole (vt joonis 1).

Joonis 1. KeA maahoolduse büroo spetsialistide kontaktid piirkonniti

NIIT toetust antakse pärandniidule, mis on valdavalt kaetud niidutaimestikuga ja on niidetav või karjatatav või mille taastamine on lõppenud ning kus on loodud tingimused niidutaimestiku kujunemiseks.

Toetust antakse kuiva nõmme, kadastiku, lubjarikkal mullal kuiva niidu ja olulise orhideede kasvuala ning alvari kohta, kui seal kasvavate puittaimede, sealhulgas kadakate liitus on kuni 50 protsenti. Puisniidu ja puiskarjamaa kohta antakse toetust, kui seal kasvavate puittaimede, sealhulgas kadakate liitus on kuni 70 protsenti.

Kui ala, mille kohta toetust taotletakse, on takistusteta ülepinnaliselt hooldatav ning seal on olemas pärandniidule omane rohhtaimestik, antakse kuiva nõmme, kadastiku, lubjarikkal mullal kuiva niidu ja olulise orhideede kasvuala ning alvari kohta toetust ka juhul, kui seal kasvavate puittaimede, sealhulgas kadakate liitus on üle 50 protsendi ja puiskarjamaa ning puisniidu kohta juhul, kui seal kasvavate puittaimede, sealhulgas kadakate liitus on üle 70 protsendi.

Pärandniidu toetusõigusliku maa hulka arvatakse:

- ala, kus ühe hektari kohta kasvab rohkem kui 50 puud;
- kuni kahe meetri laiune maastiku joonelement;
- pinnastee;
- maa, millel asub heinaküün, loomade varjualune või kiviaed;
- rannaala see osa, kus taimestik puudub, olenemata selle osa suurusest, välja arvatud taimestiku piirist mere poole jääv liiva- ja kliburand;
- roostik, mis ei ole puitunud;
- kuni 0,50 hektari suurune puude ja põõsaste grupp, väikeveekogu, vanajõgi ja muu looduslik taimestikuta ala, mis on selgelt eristatav ning mis on seotud pärandniidu hea seisundi tagamisega;
- maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruse nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)“ § 6 lõigetes 8–11 nimetatud

maastikuelemendid:

- ❖ põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev kiviaed, mille laius on vähemalt 0,30 meetrit ja kõrgus vähemalt 0,50 meetrit;
- ❖ põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev üksik puu, kivi, sealhulgas rahn või kiviülv, ja allikas, mis on kaitstav looduse üksikobjekt [looduskaitseaduse](#) § 4 tähenduses;
- ❖ põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev matusepaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild, mis on kinnismälestis [muinsuskaitseaduse](#) § 11 tähenduses;
- ❖ põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev pärandkultuuriobjektina kaardistatud mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee ja karjatanum.

Toetust ei anta pärandniidu ala kohta, mille kohta antakse samal kohustuseaastal sama tegevuse eest [looduskaitseaduse](#) §-s 18 sätestatud loodushoiutoetust pärandniidu taastamiseks. Samuti ei anta toetust maa kohta, mille kohta antakse MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR ja KSM toetust.

Pärandniidule saab sama maa kohta lisaks NIIT toetusele taotleda ka [põhississetuleku toetust ja ümberjaotavat toetust \(PST/ÜJT\)](#) ning [mahepõllumajandusliku taimekasvatuse ja mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetust \(MAHE/MAHEL\)](#). Nende toetuste taotlemisel tuleb lähtuda vastavate toetuste määrustes sätestatud toetuse saamise tingimustest.

2.2.4. Põllumajandusmaa kasutusõigus

Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, mida teil on õigus kasutada taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga. Toetuse saamise eeldusteks on nii põllumajandusmaa kasutusõiguse omamine kui ka sellel maal põllumajandusliku tegevusega tegelemine. Kui rendileping ei kehti taotlemise aasta lõpuni, kuid taotleja on vajalikud tööd teinud ja nõuded täitnud, siis üksnes rendilepingu lõppemine enne kalendriaasta lõppemist toetuse saamise õigust ei välista, kuid tuleb jälgida, et toetusmeetmete nõuded on erinevad ja sõltuvalt toetuse saamise tingimustest vastutab nõuete täitmise võimalikkuse eest taotleja.

Kasutusõigus on maa omanikul, maa rentnikul (põllumajanduslik rendileping) või muul õiguslikul alusel maa kasutajal (kasutusvaldus, tasuta kasutamise leping jne). Kui taotlejal puudub põllumajandusmaa kasutusõigus, kuid vaatamata sellele hakkab ta maad harima ning taotleb põllumajandusmaa kohta toetust, rikub ta omandiõigust ning selle maa osas jäetakse taotlus rahuldamata. Toetuse saamise eeldusteks on nii maa kasutusõiguse omamine kui ka maal põllumajandusliku tegevusega tegelemine ja sellega seotud kulutuste tegemine.

Maa kasutusõigust kontrollitakse nii administratiivses kontrollis, aga ka kohapealse kontrolli käigus. Kui samale põllumajandusmaale esitavad taotluse kaks isikut ja selline vastuolu selgub PRIA administratiivse kontrolli käigus, saadab PRIA mõlemale isikule kirjaliku järelepärimise, millega küsitakse omandi- või kasutusõigust tõendavaid dokumente. Nende põllumajandusmaade osas, mille kasutamiseks puudub taotlejal õiguslik alus, jäetakse taotlus rahuldamata. Piisava tõendusmaterjali puudumisel võib jätta mõlemad taotlused rahuldamata.

Taotleja peab lisaks kasutusõiguse tõendamisele olema valmis esitama ka tõendeid maa tegeliku kasutamise kohta. Kui sama põllu kohta on samal perioodil (läbi erinevate toetuste) taotlenud toetuseid erinevad taotlejad, st kui eri isikud on deklareerinud, et maa on nende kasutuses, tuleb PRIAl välja selgitada tegelik toetatavate põllumajanduskultuuride kasvataja.

Põllumajandusmaa kasutamisenäe mõistetakse maa õiguspärast kasutamist omandiõiguse alusel

või mõnel muul asjaõigusest tuleneval alusel või võlaõiguslikul alusel, mis peab olema tuvastatav pindalatoetuse taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga.

Rõhutame, et tegeliku maa kasutamise nõuet ja maakasutuse õigusliku aluse nõuet tuleb mõista kumulatiivsetena, mitte alternatiivsetena. Vastupidine tõlgendus moonutaks (pindala)toetuse otstarvet ja toetusega taotletavat eesmärki, kuna siis saaks sama maatüki eest õiguspäraselt toetust taotleda mitu isikut üheaegselt. Eeltoodust tulenevalt ei saa taotleda toetust maale, mille osas ei ole taotlejal 15. juuni seisuga kehtivat maakasutusõigust. Samuti ei saa mõistet „kasutab“ mõista üksnes maatüki tegeliku kasutamise tähenduses, jättes kasutuse õiguspärasuse tähelepanuta.

Näiteks olukorras, kus maa omanik on andnud maa rendilepingu alusel kasutada teisele isikule, kes sellel maal põllumajanduslikku tegevust teostab, siis antakse toetust rentnikule, sest viimase puhul on täidetud mõlemad tingimused – tema kasutab maad põllumajandusliku tegevuse läbiviimiseks ja tal on rendilepingu näol ka õiguslik alus sellel maal tegutsemiseks. Seevastu maa omaniku puhul on täidetud ainult üks tingimus – talle kuulub maa omandiõigus, kuid ta ei tegele sellel maal põllumajandusliku tegevusega.

Juhime tähelepanu, et eraomandis oleva maa ning riigimaa kasutusse andmise ja võtmise korrad erinevad olulisel määral.

Eraomandis oleva maa kasutada andmine

Rendisuhteid reguleerib [võlaõigusseadus](#) (§ 339-360). Seadus ei kehtesta rendilepingule kohustuslikku vormi, see võib olla nii suuline kui ka kirjalik. Suulise rendilepingu puhul tuleb arvestada, et kokkuleppe (lepingu) olemasolu peab vajadusel tõendama isik, kes tahab lepingualusele maale toetust saada. Kui taotleja ei suuda tõendada suulise rendilepingu olemasolu, loetakse, et rendileping puudus. Võimalike segaduste ja vaidluste vältimiseks soovitame lepingud sõlmida kirjalikult. Sama kehtib ka lepingute ülesõllemise kohta.

Rendisuhete juures on oluline ka see, et rendileandja vahetumisel rendilepingu kehtivus ei lõpe. Seega juhul, kui maa uus omanik soovib võtta ise maa kasutusse või anda selle omakorda rendile, tuleb tal eelmise rendileandja ja rentniku vahel sõlmitud rendileping üles öelda.

Lepingusse tuleb kindlasti kirjutada täpsed andmed rendileandja ja rendilevõtja kohta, nende õigused (õigus taotleda pindalatoetusi) ja kohustused, lepingu jõustumise kuupäev ja kehtivus ning andmed rendile antava maa kohta. Lepingule tuleb lisada katastriüksuse plaan, kus on tähistatud rendileantav maa.

Kasutusvaldust reguleerib [asjaõigusseadus](#) (§ 201-224), tasuta kasutamise lepingut [võlaõigusseadus](#) (§ 389-395).

Riigimaa kasutada andmine

Riigi omandis olevale maale saab kasutusõigus tekkida kahel viisil.

1. Kasutusvalduse seadmisega (vastavalt Vabariigi Valitsuse 31.01.2005. a määrusele nr 24 „[Riigimaa kasutusvaldusesse andmise ja riigimaale kasutusvalduse seadmise kord](#)“). Maale kasutusvalduse seadmise leping sõlmitakse kirjalikus vormis (määruse nr 24 § 17) ning see kantakse kinnistusraamatusse. Määruse nr 24 § 16 lg 3 p 4 kohaselt peab maale kasutusvalduse seadmise leping sisaldama mh kasutusvaldusesse saaja kohustust mitte anda maad rendile või teisele isikule kasutuseks. Alates 2020. aastast on [maareformi seaduse](#) § 34¹ lõike 6² alusel sätestatud erand vaid füüsilisest isikust kasutusvaldajate suhtes, kes võivad anda kasutusvaldusesse antud maad kasutusvaldajaga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel kasutusele isikule, kes jätkab põllumajanduslikku tootmist sellel

maal ning on kasutusvaldaja sugulane või abikaasa või juriidiline isik, mille kogu aktsia- või osakapitalist või häälte koguarvust kuulub enamuse kasutusvaldajale, tema sugulasele või abikaasale. Kasutusvaldaja peab kasutusvalduse seadjat teavitama maa kasutusse andmisest ja edastab talle lepingu kuu aja jooksul pärast selle sõlmimist.

2. Kasutuslepingu alusel (vastavalt riigivaraseaduse regulatsioonile). [Riigivaraseaduse](#) § 24 lõike 1 kohaselt peab kasutusleping olema sõlmitud kirjalikus vormis. [Riigivaraseaduse](#) § 15 lõike 5 kohaselt peab riigivara valitseja sätestama kasutuslepingus tingimuse, et kasutaja võib anda vara kolmanda isiku kasutusse allkasutuslepingu alusel üksnes juhul, kui selleks on riigivara valitseja kirjalik nõusolek ja allkasutuslepingus lepatakse kokku lepingu avalikustamises avaliku teabe seaduse kohaselt. Kinnisasja allkasutuslepingu registreerib ja avalikustab riigivara valitseja riigi kinnisvararegistris, välja arvatud juhul, kui avaliku teabe seaduse alusel ei tule lepingut või selle osa avalikustada.

Erinevalt eraomandis olevatest maadest peab riigi omandis olevate maade kasutamiseks olema sõlmitud kirjalik leping.

Oluline on ka tähele panna, et taotlejad või maa kasutamisest huvitatud isikud peavad näitama üles piisavat hoolsust ning [veenduma](#), et isik, kellega nad kasutuslepingu sõlmivad, on õigustatud maad neile kasutada andma. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõike 1 kohaselt on kinnistusraamat avalik ning igal ajal on õigus kinnistusraamatu andmetega tutvuda. See tähendab, et igal ajal on õigus saada teavet ükskõik milliste kinnistusraamatusse kantud andmete kohta, sh kinnisasjade ja nende omanike, aga ka kinnisasja koormavate piiratud asjaõiguste kohta. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõikest 2 tulenevalt ei või keegi end vabandada kinnistusraamatu andmete mitteteadmise eest.

Riigivara koormavate lepingute andmed on kantud riigi kinnisvararegistrisse (<https://riigivara.fin.ee/kvr/>), kust kõik kasutajad saavad teha tasuta päringuid riigi kinnisvara ja sellega seotud menetluste ning lepingute kohta.

Maa- ja Ruumiameti (MaRU) poolt hallatava riigimaa kasutamiseks õigustatud isikute kohta saab infot vaadata KATRI (katastri riigivara ruumiandmete) keskkonnast <https://riigivara.kataster.ee>. Maa- ja Ruumiameti [riigimaade kasutuslepingute](#) teemal on toodud ka Maa- ja Ruumiameti spetsialistide kontaktandmed, kelle poole lepingutega seoses saab pöörduda.

Samuti ei ole võimalik kasutada suulise kokkuleppe alusel munitsipaalmaid. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel on igas omavalitsuses kehtestatud valla- või linnavara valitsemise kord, mille alusel sõlmitakse maa kasutusse andmiseks kirjalik kokkulepe ning lepingud kantakse vastava omavalitsuse dokumendiregistrisse.

Katastriüksuste omandivormi saab vaadata kaardikeskkonnast [KATRI](#).

2.3. Tingimuslikkus ja sotsiaalne tingimuslikkus

Tingimuslikkus ja sotsiaalne tingimuslikkus kehtivad kõigile pindala- ja loomatoetuste taotlejatele. Tingimuslikkuse ja sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemiga tagatakse, et põllumajandustoetusi makstakse täies mahus ainult neile põllumajandustootjatele, kes täidavad erinevatest õigusaktidest tulenevaid kohustuslikke majandamisnõudeid, töö- ja tööhõivetingimuste nõudeid ja tööandja kohustusi ning järgivad maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid.

Toetuse saaja peab nõudeid oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal järgima kogu kalendriaasta jooksul. Nõuete rikkumisel vähendatakse taotleja kõikide tingimuslikkuse süsteemiga seotud toetuste summat.

2.3.1. Tingimuslikkus

Tingimuslikkuse süsteem koosneb kahest osast:

- maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuetest ja
- kohustuslikest majandamisnõuetest.

Tingimuslikkuse süsteemi alused on kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2115](#) artiklites 12-13 ja lisas III, [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artiklites 83-86, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/1172](#) artiklites 6-11, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/126](#) artiklis 48, [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) §-des 42-43 ja 110 ning maaeluministri 21.12.2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja töandja kohustused](#)“.

2.3.2. Sotsiaalne tingimuslikkus

Sotsiaalne tingimuslikkus seab Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika pindala- ja loomapõhiste toetuste saamise tingimuseks lisaks seni kehtestatud nõuetele ka teatud töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ja töandja kohustuste järgimise.

Sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete puhul ei ole tegemist uute või täiendavate töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ning töandja kohustuste kehtestamisega ega uue kontrollisüsteemi loomisega, vaid sellega seotakse põllumajandustoetused Eestis juba kehtivate asjakohaste õigusaktidega (näiteks [töölepingu seadus](#), [töötervishoiu ja tööohutuse seadus](#) ja Vabariigi Valitsuse 11. jaanuari 2000. aasta määrus nr 13 „[Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded](#)“). Kõiki töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõudeid ning töandja kohustusi, mis on muuhulgas sotsiaalse tingimuslikkuse nõuded, on Tööinspektsioon kontrollinud tavapärase kontrolli käigus ka seni.

Sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi nõuded põhinevad kolmel direktiivil:

- 1) [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv \(EL\) 2019/1152](#)¹ – läbipaistvad ja prognoositavad töötingimused;
- 2) [Nõukogu direktiiv 89/391/EMÜ](#)² – meetmed, millega soodustatakse töötajate tervise ja ohutuse parandamist;
- 3) [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ](#)³ – töötajate töövahendite kasutamisele esitatavad ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuded.

Sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi alused on kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2115](#) artiklis 14 ja lisas IV, [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artiklites 87-89, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/1172](#) artiklites 6-11, [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) §-des 43¹⁻² ja 110¹ ning maaeluministri 21.12.2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja töandja kohustused](#)“.

NB! Põhjalikum info tingimuslikkuse süsteemi kohta ja tabel koos sotsiaalse tingimuslikkuse

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/1152 läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta Euroopa Liidus (ELT L 186, 11.07.2019, lk 105–121).

² Nõukogu direktiiv 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1–8).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/104/EÜ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (ELT L 260, 3.10.2009, lk 5–19).

nõuetega on avaldatud nii [PRIA](#), kui ka [Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehel](#).

3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED

3.1. Turvas- ja erodeeritud mulla kaitse (MULD) toetuse saamise nõuded

MULD toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 27. detsembri 2022. aasta määrusega nr 86 „[Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus](#)“.

Baasnõuded

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

2) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)” sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohuma pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga. Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus. Püsirohuma tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohuma olema tagasi rajatud püsirohuma tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohumaid ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohuma saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;
- **turvasmullaga põllumajandusmaal ei ole lubatud kündmine ja freesimine**, välja arvatud põllumaal, kus on lubatud künda ja freesida üks kord kolme aasta jooksul. Alates 2025. aastast loetakse [turvasmullaga põllumajandusmaaks](#) põld, millel on turvasmulla osatähtsus vähemalt 65 protsenti;
- **kuivendamata märgalaid ja turvasmullaga põllumajandusmaid ei ole lubatud kuivendada**. Kuivendatud märgalade ja turvasmullaga põllumajanduslikuks tegevuseks kasutataval põllumajandusmaal on drenaažisüsteeme lubatud rekonstrueerida üksnes siis, kui kasutatakse lahendusi, mis ei suurenda kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja kui see on vajalik mineraalmullas paikneva drenaažisüsteemi toimimiseks. Erandina ei kohaldata nõudeid kuivendatud turvasmulladele seadedrenaaži ehitamise ja veetaseme tõstmise korral. [Märgalaks loetakse](#) kaitstavatel aladel asuvad rannaniidud, lamminiidud, soostunud niidud, sinihelmikakooslused ja kõrgrohustud, mis asuvad põllumajandusmaal;
- **üle 10-protsendilise kaldega aladel tuleb erosiooni takistamiseks põllumajandusmaa harimisel kasutada järgmisi agrotehnilisi võtteid:**
 - ❖ mulla harimine risti kallakuga;
 - ❖ püsirohuma rajamine;
 - ❖ heintaimede kasvatamine;
 - ❖ minimeeritud mullaharimine;
 - ❖ kaitseribade rajamine küngaste nõlvadele või veekogude kallastele;
- **keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta**. Pärandniidu ja

kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaa uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohumaa, mis asub Natura 2000 alal ja mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohumaa kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohumaa tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohumaa Natura 2000 võrgustiku alal asuv:

- ❖ püsirohumaa, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
- ❖ pärandniit;
- ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohumaa. Väärtuslik püsirohumaa on kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaa, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks. Väärtuslikke rohumaid inventeeritakse aastatel 2024–2027. Täpsemalt loe [heapold.ee](#).

Kui püsirohumaa ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohumaa säilitamise nõue ei rakendu.

Mullakaitselise tegevuse elluviimise nõuded rohumaal

Taotleja peab toetuse nõudeid täitma 5-aastase kohustuseperioodi jooksul kogu kohustusealusel rohumaal. Toetusõiguslik on üksnes rohumaal, mistõttu juhul, kui kohustuse võtmisele eelnenud kalendriaastal ei kasvatatud sellel maal heintaimi, peab rohumaal olema rajatud hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks.

Mullaharimistöodega ei tohi rohukamarat kahjustada. Rohumaad ei tohi künda, kultiveerida, koorida, randaalida, freesida ega teha muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Turvasmuldade eripära tõttu võib siiski olla vajalik rohumaal uuendamine otsekülvi ja pealtparandamise teel ning selle tarvis lubatakse turvasmullaga põldu kohustuseperioodi jooksul üks kord freesida või kuni kaks korda randaalida. Rohumaal äestamine on lubatud. Tingimuslikkuse nõuete kohaselt **ei ole lubatud** püsirohumaal asuvat turvasmullaga põldu (põld millel on turvasmulla osatähtsus vähemalt 65%) **künda ega freesida**.

Rohumaal ülekarjatamine ja üldhävitava süsteemse toimega herbitsiidi (glüfosaat) kasutamine on keelatud. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt.

Mullaproovide analüüsimine

Rohumaadelt on seni põllukultuuride kasvatamiseks kasutatava maaga võrreldes vähem proove võetud ning tootmise väiksemat intensiivsust silmas pidades on see ka mõisteta. Mullakaitseliselt on siiski oluline, et põllumajandustootja oleks teadlik ka oma rohumaal muldade seisundist. Mullaproovide tulemused on üldistatud kujul vajalikud ka riigi põllumajanduspoliitika kujundamiseks ja mitmete rohepöörde algatuste tarvis.

MULD toetuse taotlemisel peab taotleja korraldama kohustusealuse rohumaal kohta mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks akrediteeritud laboratooriumisse **hiljemalt teise kohustuseaasta 1. detsembriks**. Kui kohustusealust

rohumaalt on varem võetud mullaproov ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi ning orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja korraldama uue mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

Taotleja peab korraldama mullaproovide võtmise arvestusega, et **iga kuni 20 hektari** kohustusealuse rohumaa kohta, millel asuvad turvasmullaga põllud, või **iga kuni 2 hektari** kohustusealuse rohumaa kohta, millel asuvad **erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksiga põllud**, on võetud üks mullaproov. Erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksiga rohumaa mullastik on võrreldes turvasmuldadega väga varieeruv, seetõttu tuleb mullaproove neilt aladelt võtta enam. Kui taotlejal on nii turvasmuldi kui ka erodeeritud muldi, peab mullaproovid võtma nii turvasmullaga kui ka erodeeritud mullaga rohumaa kohta.

- Näiteks, kui taotlejal on kokku 10 hektarit turvasmuldadega põldusid ja 5 hektarit erodeeritud muldadega põldusid, millele ta taotleb MULD toetust, tuleb turvasmullaga põldudelt võtta 1 mullaproov ja erodeeritud muldadega põldudelt 3 mullaproovi.

Turvasmullaga põlluks loetakse see rohumaa põld, millel on turvasmulla osatähtsus vähemalt 65 protsenti. Erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksiga põlluks loetakse rohumaa põld, millel on erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksi osatähtsus vähemalt 65 protsenti. Kui rohumaa põllul on turvasmulla ning erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksi osatähtsus kokku vähemalt 65 protsenti, siis loetakse see rohumaa:

- 1) turvasmullaga põlluks, kui sellel on turvasmuldade osatähtsus suurem kui erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksi osatähtsus;
- 2) erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksiga põlluks, kui sellel on erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksi osatähtsus suurem kui turvasmulla osatähtsus.

Seega saab esialgu iga kohustusalune põld märke, kas tegemist on turvasmullaga põlluga või erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksiga põlluga. Seejärel liidetakse kokku eraldi kõik turvasmullaga põldude pindalad ja eraldi erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksiga põldude pindalad. Turvasmullaga põldude puhul peavad mullaproovid olema võetud iga kuni 20 hektari kohta ning erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleksiga põldude puhul peavad mullaproovid olema võetud iga kuni 2 hektari kohta.

Võetud mullaproovidest tuleb määrata mulla happesus, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldus ning orgaanilise süsiniku sisaldus. Kui kohustusealust rohumaad on üle kümne hektari, peab mullaproovid võtma Maaelu Teadmuskeskuse (edaspidi METK) korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik. Mullaproovivõtjate nimekiri on leitav [METKi kodulehelt](#).

Mulla happesus määratakse kaaliumkloriidi lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse määramiseks kasutatakse Mehlich 3, Egnér-Riehm topeltlaktaadi või Egnér-Riehm-Domingo ammooniumatsetaat-laktaadi meetodit.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad. PRIA järelepärimise peale tuleb taotlejal esitada laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega PRIA teatatud e-posti aadressile.

Mullakaitseksel koolitusel osalemine

Teise kohustuseaasta 7. detsembriks peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel mullakaitseksel koolitusel. Mullakaitseksel koolitus peab olema korraldatud kas

strateegiakava alusel antava teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse või projekti „Climate Farm Demo” raames või on selle korraldanud teadus- ja arendusasutus teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses või kutseõppeasutus kutseõppeasutuse seaduse tähenduses. Koolituseks loetakse infopäev, konverents ja esitlustegevus.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel mullakaitsealasel koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 7. detsembriks.

Kui kohustust suurendatakse üle määruses sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, koolitusel uuesti osalema.

Koolituste kohta leiab infot METK nõuandeteenistuse kodulehelt aadressil www.pikk.ee, kus alamlehelt „[Keskkonnatoetuste õpe](#)“ saab valida endale sobiva koolituse, millel osaleda. Nimetatud lehel on olemas info nii keskkonnasõbraliku majandamise, mahepõllumajanduse alaste koolituste kui ka mulla- ja veekaitsealaste koolituste kohta.

Taotleja näeb oma läbitud koolituste andmeid e-PRIAs menüüpunktis „Pindalateenused“, valides „Pindalatoetuste lisateenused“.

NB! Koolitusel osalemisel palume jälgida, et õigesti oleks märgitud ettevõtte (taotleja) nimi, keda esindatakse.

3.2. Põhjavee kaitse (PÕHJAVESI) toetuse saamise nõuded

PÕHJAVESI toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 27. detsembri 2022. aasta määrusega nr 87 „[Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse toetus](#)“.

Baasnõuded

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

2) koostab [veeseaduse](#) § 162 alusel väetamisplaani. Taotleja, kes kasutab 50 ja rohkem hektarit haritavat maad ning lämmastikku sisaldavat väetist, peab koostama igal aastal enne külvi või mitmeaastase kultuuri korral enne vegetatsiooni algust väetamisplaani. Väetamisplaani võib pidada põlluraamatus ja see tuleb koostada iga põllu kohta, kus planeeritakse kasutada lämmastikku sisaldavat väetist. Väetamisplaanis peavad sisalduma järgmised andmed:

- ❖ kasvatatav kultuur;
- ❖ kasvatatava kultuuri planeeritav saak;
- ❖ kasutada planeeritud väetise liik ja kogus;
- ❖ taimede omastatava lämmastiku sisaldus väetises;
- ❖ kasvatatava kultuuri ning selle planeeritava saagi saamiseks vajaliku omastatava lämmastiku tarve;
- ❖ taimede omastatava lämmastiku lisakogused talinisu toiduks kasvatamise korral;
- ❖ arvesse võetud eelkultuuri mõju;
- ❖ eelkultuuri mõju arvestamise vähendamine või arvestamata jätmine, kui eelkultuur ei ole lämmastikku sidunud nii nagu võib mõistlikult eeldada;
- ❖ arvesse võetud sõnniku järelmõju;

3) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)” sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohuma pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga. Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus. Püsirohuma tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohuma olema tagasi rajatud püsirohuma tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohuma ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohuma saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;
- **keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.** Pärandniidu ja kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohuma uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohuma, mis asub Natura 2000 alal ja mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohuma tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohuma Natura 2000 võrgustiku alal asuv:
 - ❖ püsirohuma, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
 - ❖ pärandniit;
 - ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohuma. Väärtuslik püsirohuma on kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohuma, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks. Väärtuslikke rohumaad inventeeritakse aastatel 2024–2027. Täpsemalt loe heapold.ee.

Kui püsirohuma ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohuma säilitamise nõue ei rakendu.

Põhjaveekaitse tegevuse elluviimise nõuded rohumaal

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma toetuse nõudeid kogu kohustusealusel rohumaal. Toetusõiguslik on üksnes rohuma, mistõttu juhul, kui kohustuse võtmisele eelnenud kalendriaastal ei kasvatatud sellel maal heintaimi, peab rohuma olema rajatud hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks.

Mullaharimistöödega ei tohi rohukamarat kahjustada. Rohumaad ei tohi künda, kultiveerida, koorida, randaalida, freesida ega teha muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Rohumaad võib uuendada üksnes otsekülvi ja pealtparandamise teel. Rohuma äestamine on lubatud.

Rohuma ülekarjatamine ja üldhävitava süsteemse toimega herbitsiidi (glüfosaat) kasutamine on keelatud. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt.

Mullaproovide analüüsimine

Rohumaadelt on seni põllukultuuride kasvatamiseks kasutatava maaga võrreldes vähem proove võetud ning tootmise väiksemat intensiivsust silmas pidades on see ka mõistetav. Veekaitseks on siiski oluline, et põllumajandustootja oleks teadlik ka oma rohumaal muldade seisundist. Mullaproovide tulemused on üldistatud kujul vajalikud ka riigi põllumajanduspoliitika kujundamiseks ja mitmete rohepöörde algatuste tarvis.

Nõude täitmiseks peab taotleja korraldama kohustusealuse rohumaal kohta mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks akrediteeritud laboratooriumisse **hiljemalt kolmanda kohustuseaasta 1. detsembriks**. Kui kohustusealuse rohumaal on varem võetud mullaproov ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi ning orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja korraldama uue mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

Taotleja peab korraldama mullaproovide võtmise arvestusega, et **iga kuni 5 hektari kohustusealuse rohumaal** kohta on võetud üks mullaproov, millest on võimalik määrata mulla happesus, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldus ning iga 20 hektari kohustusealuse rohumaal kohta orgaanilise süsiniku sisaldus. Kui kohustusealust rohumaal on üle kümne hektari, peab mullaproovid võtma Maaelu Teadmuskeskuse (edaspidi METK) korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik. Mullaproovivõtjate nimekiri on leitav [METKi kodulehelt](#).

Mulla happesus määratakse kaaliumkloriidi lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse määramiseks kasutatakse Mehlich 3, Egnér-Riehm topeltlaktaadi või Egnér-Riehm-Domingo ammooniumatsetaat-laktaadi meetodit.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad. PRIA järelepärimise peale tuleb taotlejal esitada laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega PRIA teatatud e-posti aadressile.

Veekaitseksel koolitusel osalemine

Teise kohustuseaasta 7. detsembriks peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitseksel koolitusel. Veekaitseksel koolitus peab olema korraldatud kas strateegiakava alusel antava teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse, projekti „Climate Farm Demo” või „LIFE IP CleanEST“ raames või on selle korraldanud teadus- ja arendusasutus teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses või kutseõppeasutus kutseõppeasutuse seaduse tähenduses. Koolituseks loetakse infopäev, konverents ja esitlustegevus.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitseksel koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 7. detsembriks.

Kui kohustust suurendatakse üle määrasest sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, koolitusel uuesti osalema.

Koolituste kohta leiab infot METK nõuandeteenistuse kodulehelt aadressil www.pikk.ee, kus

alamlehel [„Keskkonnatoetuste õpe“](#) saab valida endale sobiva koolituse, millel osaleda. Nimetatud lehel on olemas info nii keskkonnasõbraliku majandamise, mahepõllumajanduse alaste koolituste kui ka mulla- ja veekaitseliste koolituste kohta.

Taotleja näeb oma läbitud koolituste andmeid e-PRIAs menüüpunktis „Pindalateenused“, valides „Pindalatoetuste lisateenused“.

NB! Koolitusel osalemisel palume jälgida, et õigesti oleks märgitud ettevõtte (taotleja) nimi, keda esindatakse.

3.3. Pinnavee kaitse (PINNAVESI) toetuse saamise nõuded

PINNAVESI toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 27. detsembri 2022. aasta määrusega nr 88 [„Perioodi 2023–2027 pinnavee kaitse toetus“](#).

Baasnõuded

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

2) koostab [veeseaduse](#) § 162 alusel väetamisplaani. Taotleja, kes kasutab 50 ja rohkem hektarit haritavat maad ning lämmastikku sisaldavat väetist, peab koostama igal aastal enne külvi või mitmeaastase kultuuri korral enne vegetatsiooni algust väetamisplaani. Väetamisplaani võib pidada põlluraamatus ja see tuleb koostada iga põllu kohta, kus planeeritakse kasutada lämmastikku sisaldavat väetist. Väetamisplaanis peavad sisalduma järgmised andmed:

- ❖ kasvatatav kultuur;
- ❖ kasvatatava kultuuri planeeritav saak;
- ❖ kasutada planeeritud väetise liik ja kogus;
- ❖ taimede omastatava lämmastiku sisaldus väetises;
- ❖ kasvatatava kultuuri ning selle planeeritava saagi saamiseks vajaliku omastatava lämmastiku tarve;
- ❖ taimede omastatava lämmastiku lisakogused talinisu toiduks kasvatamise korral;
- ❖ arvesse võetud eelkultuuri mõju;
- ❖ eelkultuuri mõju arvestamise vähendamine või arvestamata jätmine, kui eelkultuur ei ole lämmastikku sidunud nii nagu võib mõistlikult eeldada;
- ❖ arvesse võetud sõnniku järelmõju;

3) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 [„Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused“](#) sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohuma pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga. Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus. Püsirohuma tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohuma olema tagasi rajatud püsirohuma tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohumaaid ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohuma saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;
- **vooluveekogu ääres asuva põllu ja voluueekogu vahele tuleb jätta puhverriba**, kus on

keelatud väetise ja taimekaitsevahendi kasutamine. Puhverriba laius arvestatakse [veeseaduse](#) § 118 lõigetes 3 ja 4 sätestatud lähtejoonest. Puhverriba laius on:

- 1) 1 meetri – alla 10 km² valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi puhul, välja arvatud punktis 2 toodud juhul;
- 2) 3 meetrit – alla 10 km² valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi puhul, kui see asub vähemalt 10% maapinna kaldega alal;
- 3) 10 meetrit – jõe, oja ja kanali puhul;
- 4) 10 meetrit – üle 10 km² valgalaga peakraavi ja maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava vooluveekogu puhul.

Nõuet kohaldatakse sellise kraavi, peakraavi, jõe, oja ja kanali puhul, mille veekogutüüp on Eesti looduse infosüsteemi andmete kohaselt peakraav, kraav, jõgi, oja või kanal, ja sellise kraavi puhul, mida kasutatakse maaparandussüsteemi avatud eesvooluna;

- **keskkonnatundliku püsirohumaa kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.** Pärandniidu ja kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaa uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohumaa, mis asub Natura 2000 alal ja mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohumaa kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohumaa tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohumaa Natura 2000 võrgustiku alal asuv:

- ❖ püsirohumaa, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
- ❖ pärandniit;
- ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohumaa. Väärtuslik püsirohumaa on kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaa, kus on kujunemas looduslik taimeistik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks. Väärtuslikke rohumaaid inventeeritakse aastatel 2024–2027. Täpsemalt loe [heapold.ee](#).

Kui püsirohumaa ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohumaa säilitamise nõue ei rakendu.

4) täidab seisuveekogu ja allika veekaitsevööndis [veeseaduse](#) §-s 119 sätestatud nõudeid. Veekaitsevööndis on keelatud:

- ❖ maavara ja maa-ainese kaevandamine ning maavara ja maa-ainese kaevandamist ette valmistava geoloogilise uuringu tegemine veeseaduse § 118 lõike 2 punktides 1 ja 2 loetletud veekogude rannal või kaldal, välja arvatud §-s 120 sätestatud juhtudel;
- ❖ puu- ja põõsarinde raie veeseaduse § 118 lõike 2 punktides 1 ja 2 loetletud veekogude rannal või kaldal Keskkonnaameti nõusolekuta, välja arvatud maaparandussüsteemi ehitamiseks ja hoiuks;
- ❖ maaharimine, väetise ja reoveesete kasutamine ning sõnnikuhoidla ja -auna paigaldamine;
- ❖ keemilise taimekaitsevahendi kasutamine veeseaduse § 196 lõikes 1 nimetatud registreeringuta;
- ❖ ehitamine, välja arvatud juhul, kui see on kooskõlas veeseaduse § 118 lõikes 1 nimetatud eesmärgiga ning looduskaitseaduses sätestatud ranna- ja kaldakaitse eesmärkidega;
- ❖ pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu ranna või kalda erosiooni või hajuheidet.

Pinnaveekaitse tegevuse elluviimise nõuded rohumaal

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma toetuse nõudeid kogu kohustusealusel rohumaal. Toetusõiguslik on üksnes rohumaal, mistõttu juhul, kui kohustuse võtmisele eelnenud kalendriaastal ei kasvatatud sellel maal heintaimi, peab rohumaal olema rajatud hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks. Kuna kohustusealusel maal ei ole lubatud kasutada väetisi ja taimekaitsevahendeid, muutuvad need alad pikema aja jooksul peamiselt loodusliku taimikuga rohumaadeks. Lihtsustatult öeldes tuleb peamise nõudena pinnaveekogumi äärde jätta kohustuseperioodi ajaks veeseaduse kohasele 10-meetrisele veekaitsevööndile lisaks 40-meetrine täiendav puhverala ja 20-meetrisele veeseaduse kohasele veekaitsevööndile lisaks 30-meetrine täiendav puhverala.

Täiendavat puhverala ehk veekaitsealust rohumaad ei tohi künda, kultiveerida, koorida, randaalida, freesida ega teha muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Samuti ei ole lubatud seda rohumaad uuendada ning keelatud on rohumaal ülekarjatamine. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt.

Väetise ja reoveesette kasutamine, sõnnikuhooldla ja -auna ning punktkoormusobjekti, sealhulgas loomade söötis- ja jootmiskoht, paigaldamine on veekaitsealusel rohumaal keelatud. [Veeseaduse](#) § 196 lõikes 1 nimetatud registreeringuta on veekaitsealusel rohumaal keelatud keemilise taimekaitsevahendi kasutamine.

Eespool toodud nõudeid ei kohaldata maaparanduse investeeringutoetuse abil rajatud veekaitsevööndi laiendi hooldamisel, kus tuleb järgida maaparandussüsteemi ehitusprojektis ja maaeluministri 19. detsembri 2018. aasta määruses nr 75 „[Maaparandushoiutööde nõuded](#)” § 16 lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõudeid:

- ❖ kui veekaitsevööndi laiendi maa-alal kasvab puittaimestik, kujundatakse sinna põõsasrindeta puistu, mille puuvõrade liitus on kuni 60 protsenti. Kui veekaitsevööndi laiendit läbib drenaažikollektor, raiutakse puittaimestik mõlemalt poolt kollektorit viie meetri ulatuses;
- ❖ veekaitsevööndi laiendil taastatakse vall-nõva, kui selle valli harja kõrgus mõõdetuna nõva põhjast on väiksem kui kümme sentimeetrit.

Veekaitsealusel koolitusel osalemine

Teise kohustuseaasta 7. detsembriks peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitsealusel koolitusel. Veekaitsealusel koolitus peab kas olema korraldatud kas strateegiakava alusel antava teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse, projekti „Climate Farm Demo” või „LIFE IP CleanEST“ raames või on selle korraldanud teadus- ja arendusasutus teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses või kutseõppeasutus kutseõppeasutuse seaduse tähenduses. Koolituseks loetakse infopäev, konverents ja esitlustegevus.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitsealusel koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 7. detsembriks.

Kui kohustust suurendatakse üle määruses sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja

põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, koolitusel uuesti osalema.

Koolituste kohta leiab infot Maaelu Teadmuskeskuse (METK) nõuandeteenistuse kodulehelt aadressil www.pikk.ee, kus alamlehelt „[Keskkonnatoetuste õpe](#)“ saab valida endale sobiva koolituse, millel osaleda. Nimetatud lehel on olemas info nii keskkonnasõbraliku majandamise, mahepõllumajanduse alaste koolituste kui ka mulla- ja veekaitsete koolituste kohta.

Taotleja näeb oma läbitud koolituste andmeid e-PRIs menüüpunktis „Pindalateenused“, valides „Pindalatoetuste lisateenused“.

NB! Koolitusel osalemisel palume jälgida, et õigesti oleks märgitud ettevõtte (taotleja) nimi, keda esindatakse.

3.4. Turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohuma kaitse (MULD-VPR) toetuse saamise nõuded

MULD-VPR toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud regionaalministri 18. detsembri 2023. aasta määrusega nr 102 „[Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohuma kaitse toetus](#)“.

Baasnõuded

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

2) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused“ sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohuma pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga. Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus. Püsirohuma tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohuma olema tagasi rajatud püsirohuma tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohuma ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohuma saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;
- **turvasmullaga põllumajandusmaal ei ole lubatud kündmine ja freesimine**, välja arvatud põllumaal, kus on lubatud künda ja freesida üks kord kolme aasta jooksul. Alates 2025. aastast loetakse turvasmullaga põllumajandusmaaks põld, millel on turvasmulla osatähtsus vähemalt 65 protsenti;
- **kuivendamata märgalaid ja turvasmullaga põllumajandusmaid ei ole lubatud kuivendada**. Kuivendatud märgalade ja turvasmullaga põllumajanduslikuks tegevuseks kasutataval põllumajandusmaal on dreneažisüsteeme lubatud rekonstrueerida üksnes siis, kui kasutatakse lahendusi, mis ei suurenda kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja kui see on vajalik mineraalmullas paikneva dreneažisüsteemi toimimiseks. Erandina ei kohaldata nõudeid kuivendatud turvasmulladele seadedreneaži ehitamise ja veetaseme tõstmise korral. Märgalaks loetakse kaitstavatel aladel asuvad rannaniidud, lamminiidud, soostunud niidud, sinihelmikakooslused ja kõrgrohusid, mis asuvad põllumajandusmaal;

- **üle 10-protsendilise kaldega aladel tuleb erosiooni takistamiseks põllumajandusmaa harimisel kasutada järgmisi agrotehnilisi võtteid:**
 - ❖ mulla harimine risti kallakuga;
 - ❖ püsirohumaat rajamine;
 - ❖ heintaimede kasvatamine;
 - ❖ minimeeritud mullaharimine;
 - ❖ kaitseribade rajamine küngaste nõlvadele või veekogude kallastele;

- **keskkonnatundliku püsirohumaat kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.** Pärandniidu ja kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaat uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohumaat, mis asub Natura 2000 alal ja mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohumaat kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohumaat tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohumaat Natura 2000 võrgustiku alal asuv:
 - ❖ püsirohumaat, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
 - ❖ pärandniit;
 - ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohumaat. Väärtuslik püsirohumaat on kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaat, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks. Väärtuslikke rohumaat inventeeritakse aastatel 2024–2027. Täpsemalt loe heapold.ee.

Kui püsirohumaat ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohumaat säilitamise nõue ei rakendu.

Tegevuse elluviimise nõuded rohumaal

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma toetuse nõudeid kogu kohustusealusel rohumaal.

Mullaharimistöödega ei tohi rohukamarat kahjustada. Rohumaad ei tohi künda, kultiveerida, koorida, randaalida, freesida, äestada ega teha muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Keelatud on rohumaat uuendamine ja ülekarjatamine. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaat plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt.

Karjatavatele loomadele ei tohi rohumaal anda lisaks muud sööta kui mineraalsööt ning loomade rohumaal pidamine pärast 1. novembrit ei ole lubatud. Samuti on rohumaal keelatud väetise, välja arvatud loomade karjatamisel mahajääva sõnniku, ning keemilise taimekaitsevahendi kasutamine.

Koolitusel osalemine

Teise kohustuseaasta 7. detsembriks peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel mullakaitsealasel koolitusel. Mullakaitsealine koolitus peab olema korraldatud kas

strateegiakava alusel antava teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse või projekti „Climate Farm Demo“ raames või on selle korraldanud teadus- ja arendusasutus teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses või kutseõppeasutus kutseõppeasutuse seaduse tähenduses. Koolituseks loetakse infopäev, konverents ja esitlustegevus.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel mullakaitselisel või pärandniidu hooldamise koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 7. detsembriks.

Kui kohustust suurendatakse üle määruses sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, koolitusel uuesti osalema.

Mullakaitseliste koolituste kohta leiab infot Maaelu Teadmuskeskuse (METK) nõuandeteenistuse kodulehelt aadressil www.pikk.ee, kus alamlehelt „[Keskkonnatoetuste õpe](#)“ saab valida endale sobiva koolituse, millel osaleda. Nimetatud lehel on olemas info nii keskkonnasõbraliku majandamise, mahepõllumajanduse alaste koolituste kui ka mulla- ja veekaitseliste koolituste kohta.

Taotleja näeb oma läbitud koolituste andmeid e-PRIAs menüüpunktis „Pindalateenused“, valides „Pindalatoetuste lisateenused“.

NB! Koolitusel osalemisel palume jälgida, et õigesti oleks märgitud ettevõtte (taotleja) nimi, keda esindatakse.

3.5. Põhjavee kaitse alal asuva väärtusliku püsirohuma kaitse (PÕHJAVESI-VPR) toetuse saamise nõuded

PÕHJAVESI-VPR toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud regionaalministri 21. detsembri 2023. aasta määrusega nr 110 „[Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse alal asuva väärtusliku püsirohuma kaitse toetus](#)“.

Baasnõuded

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

2) koostab [veeseaduse](#) § 162 alusel väetamisplaani. Taotleja, kes kasutab 50 ja rohkem hektarit haritavat maad ning lämmastikku sisaldavat väetist, peab koostama igal aastal enne külvi või mitmeaastase kultuuri korral enne vegetatsiooni algust väetamisplaani. Väetamisplaani võib pidada põlluraamatus ja see tuleb koostada iga põllu kohta, kus planeeritakse kasutada lämmastikku sisaldavat väetist. Väetamisplaanis peavad sisalduma järgmised andmed:

- ❖ kasvatatav kultuur;
- ❖ kasvatatava kultuuri planeeritav saak;
- ❖ kasutada planeeritud väetise liik ja kogus;
- ❖ taimede omastatava lämmastiku sisaldus väetises;
- ❖ kasvatatava kultuuri ning selle planeeritava saagi saamiseks vajaliku omastatava lämmastiku tarve;
- ❖ taimede omastatava lämmastiku lisakogused talinisu toiduks kasvatamise korral;
- ❖ arvesse võetud eelkultuuri mõju;
- ❖ eelkultuuri mõju arvestamise vähendamine või arvestamata jätmine, kui eelkultuur ei ole

- lämmastikku sidunud nii nagu võib mõistlikult eeldada;
- ❖ arvesse võetud sõnniku järeelmõju;

3) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)” sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohuma pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga. Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus. Püsirohuma tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohuma olema tagasi rajatud püsirohuma tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohumaaid ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohuma saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;
- **keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.** Pärandniidu ja kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohuma uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohuma, mis asub Natura 2000 alal ja mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohuma tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohuma Natura 2000 võrgustiku alal asuv:
 - ❖ püsirohuma, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
 - ❖ pärandniit;
 - ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohuma. Väärtuslik püsirohuma on kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohuma, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks. Väärtuslikke rohumaaid inventeeritakse aastatel 2024–2027. Täpsemalt loe [heapold.ee](#).

Kui püsirohuma ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohuma säilitamise nõue ei rakendu.

Tegevuse elluviimise nõuded rohumaal

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma toetuse nõudeid kogu kohustusealusel rohumaal.

Mullaharimistöödega ei tohi rohukamarat kahjustada. Rohumaad ei tohi künda, kultiveerida, koorida, randaalida, freesida, äestada ega teha muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Keelatud on rohuma uuendamine ja ülekarjatamine. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt.

Karjatavatele loomadele ei tohi rohumaal anda lisaks muud sööta kui mineraalsööt ning loomade rohumaal pidamine pärast 1. novembrit ei ole lubatud. Samuti on rohumaal keelatud

väetise, välja arvatud loomade karjatamisel mahajääva sõnniku, ning keemilise taimekaitsevahendi kasutamine.

Koolitusel osalemine

Teise kohustuseaasta 7. detsembriks peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitsealasel koolitusel, mis on korraldatud kas strateegiakava alusel antava teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse või projekti „Climate Farm Demo“ või „LIFE IP CleanEST“ raames või on selle korraldanud teadus- ja arendusasutus teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses või kutseõppeasutus kutseõppeasutuse seaduse tähenduses. Koolituseks loetakse infopäev, konverents ja esitlustegevus. Koolituse nõue loetakse täidetuks ka siis, kui taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osales 2024. aastal Keskkonnaameti korraldatud pärandniidu hooldamise koolitusel.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema vähemalt ühel veekaitsealasel koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 7. detsembriks.

Kui kohustust suurendatakse üle määruses sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, koolitusel uuesti osalema.

Veekaitsealaste koolituste kohta leiab infot Maaelu Teadmuskeskuse (METK) nõuandeteenistuse kodulehelt aadressil www.pikk.ee, kus alamlehelt „[Keskkonnatoetuste õpe](#)“ saab valida endale sobiva koolituse, millel osaleda. Nimetatud lehel on olemas info nii keskkonnasõbraliku majandamise, mahepõllumajanduse alaste koolituste kui ka mulla- ja veekaitsealaste koolituste kohta. Pärandniidu hooldamise koolituste kohta leiab infot [Keskkonnaameti kodulehelt](#).

Taotleja näeb oma läbitud koolituste andmeid e-PRIs menüüpunktis „Pindalateenused“, valides „Pindalatoetuste lisateenused“.

NB! Koolitusel osalemisel palume jälgida, et õigesti oleks märgitud ettevõtte (taotleja) nimi, keda esindatakse.

3.6. Väärtusliku püsirohumaa säilitamise (VPR) toetuse saamise nõuded

VPR toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud regionaalministri 18. detsembri 2023. aasta määrusega nr 103 „[Perioodi 2023–2027 väärtusliku püsirohumaa säilitamise toetus](#)“.

Baasnõuded

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

2) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)” sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja **säilitab püsirohumaa pindala** vähemalt ulatuses, mis on võrdne

pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohumaat pindalaga. Kui püsirohumaat antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohumaat säilitamise kohustus. Püsirohumaat tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohumaat olema tagasi rajatud püsirohumaat tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohumaat ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohumaat saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;

- **keskkonnatundliku püsirohumaat kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.** Pärandniidu ja kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaat uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohumaat, mis asub Natura 2000 alal ja mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohumaat kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohumaat tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohumaat Natura 2000 võrgustiku alal asuv:

- ❖ püsirohumaat, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
- ❖ pärandniit;
- ❖ inventeeritud väärtuslik püsirohumaat. Väärtuslik püsirohumaat on kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaat, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks. Väärtuslikke rohumaat inventeeritakse aastatel 2024–2027. Täpsemalt loe heapold.ee.

Kui püsirohumaat ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohumaat säilitamise nõue ei rakendu.

Väärtusliku püsirohumaat säilitamise tegevuse elluviimise nõuded rohumaal

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma toetuse nõudeid kogu kohustusealusel rohumaal.

Mullaharimistöödega ei tohi rohukamarat kahjustada. Rohumaad ei tohi künda, kultiveerida, koorida, randaalida, freesida ega teha muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid. Keelatud on rohumaat uuendamine ja ülekarjatamine. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt.

Kohustusealusel rohumaal on keelatud väetise ja reoveesette ning keemilise taimekaitsevahendi kasutamine.

Väärtuslikul püsirohumaal on hekseldamine lubatud 1. augustist.

3.7. Kohalikku sorti taime kasvatamise (SORT) toetuse saamise nõuded

SORT toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud regionaalministri 10. juuli 2023. aasta määrusega nr 41 „[Perioodi 2023–2027 kohalikku sorti taime kasvatamise toetus](#)“.

Baasnõuded

SORT toetuse baasnõue on pidada [veeseaduse](#) kohaselt põlluraamatut. Põlluraamatusse tuleb kohustuseaastal kanda andmed põllumajandusliku tegevuse ning toetusõiguslike kohalike sortide kohta.

Kohalikku sorti taime kasvatamise nõuded

Taotleja peab koostama või uuendama puuvilja- ja marjakultuuri kohustuseperioodi igal kohustuseaastal hiljemalt 15. juuniks **aiaplaani** põllumajandusmaa kohta, millel ta kasvatab toetusõiguslikku puuvilja- või marjakultuuri sorti, mille kohta ta toetust taotleb. Aiaplaanile märgitakse kõikide puuvilja- ja marjakultuuride asukohad koos sordinimega ning aia paiknemine ilmakaarte suhtes. Aiaplaan annab ülevaate sortide paiknemisest viljapuu- ja marjaaias.

Taotleja peab järgima kohustuseaastal toetusõigusliku põllu- ja köögiviljakultuuri sordi kasvatamisel, mille kohta ta toetust taotleb, sordiomaniiku kehtestatud **agrotehnikanõudeid** ja **külvisenormi** ning põllul tuleb **vältida umbrohtumist**. Sordiomaniiku kehtestatud agrotehnikanõuete ja külvisenormide kohta saab rohkem infot [Maaelu Teadmuskeskuse kodulehel](#). Toetusõiguslikku põllu- või köögiviljakultuuri sorti, mille kasvatamise eest toetust taotletakse, tuleb kasvatada vähemalt kohustuseaasta **15. juunist** kuni kohustuseaasta **1. augustini**.

Sordiomaniiku kehtestatud agrotehnikanõuded ja külvisenormid

Põllu- ja köögiviljakultuuri sordid	SORT taotlemisel kontrollitavad agrotehnikanõuded	Külvisenorm
harilik sibul „Jõgeva 3“	Kasutada tuleb külviskeeme: 1) ribaskylv, millel 2 rida on vahedega 20 cm ja ribade vahe 50-60 cm või 2) laiarealine kylv, millel iga rea vahe on 50-60 cm.	Minimaalselt 25 kg/ha musta seemet
valge peakapsas „Jõgeva 3“	Kapsast tuleb kasvatada laiarealiselt (soovitav reavahe on 50-70 cm). Taimede arv ühe m ² kohta on minimaalselt 3.	Minimaalselt 130 g/ha (0,130 kg/ha)
kaalikas „Kohalik sinine“	Taimede vahe reas on 20 cm. Kaalikat tuleb kasvatada laiarealiselt (soovitav reavahe on 50-70 cm).	Minimaalselt 160 g/ha (0,160 kg/ha)
kaalikas „Kõpu“	Taimede vahe reas on 20-25 cm. Kaalikat tuleb kasvatada laiarealiselt (soovitav reavahe on 50-70 cm).	Minimaalselt 160 g/ha (0,160 kg/ha)
talirukis „Sangaste“	Täiendavaid agrotehnika nõudeid ei pea järgima.	Minimaalselt 140 kg/ha
põlduba „Jõgeva“	Täiendavaid agrotehnika nõudeid ei pea järgima.	Minimaalselt 30 idanevat seemet/m ²
põlduba „Helbi“	Täiendavaid agrotehnika nõudeid ei pea järgima.	Minimaalselt 20 idanevat seemet/m ²
põldhernes „Mehis“	Täiendavaid agrotehnika nõudeid ei pea järgima.	Puhaskülvis minimaalselt 100 idanevat seemet/m ² , segukülvides 60% täiskülvise normist (tugikultuur 40%)

põldhernes „Kirke“	Täiendavaid agrotehnika nõudeid ei pea järgima.	Puhaskülvis minimaalselt 100 idanevat seemet/m ² , segukülvides 60% täiskülvise normist (tugikultuur 40%)
kartul „Ando“	Vao laiuseks on sobilik 0,7-0,9 m.	Minimaalselt 2500 kg/ha
kartul „Endla“	Vao laiuseks on sobilik 0,7-0,9 m.	Minimaalselt 1500 kg/ha
kartul „Jõgeva kollane“	Vao laiuseks on sobilik 0,7-0,9 m.	Minimaalselt 2000 kg/ha
kartul „Väike verev“	Vao laiuseks on sobilik 0,7-0,9 m.	Minimaalselt 1500 kg/ha
söödapeet „Jõgeva Eckendorf“	Peeti tuleb kasvatada laiarealiselt (reavahe 50-60 cm), peetide vahe reas on 15-20 cm.	Minimaalselt 10 kg/ha
valge ristik „Jõgeva 4“	Täiendavaid agrotehnika nõudeid ei pea järgima.	Seemnepõld – puhaskülvis minimaalselt 6 kg/ha, segus aasnurmikaga 6 + 6 kg/ha. Söödatootmine – segus minimaalselt 4 kg/ha
sale-haguhein „Ilo“	Täiendavaid agrotehnika nõudeid ei pea järgima.	Minimaalselt 5,5 kg/ha
punane aruhein „Jõgeva 70“	Täiendavaid agrotehnika nõudeid ei pea järgima.	Minimaalselt 9 kg/ha
aas-rebasesaba „Haljas“	Täiendavaid agrotehnika nõudeid ei pea järgima.	Minimaalselt 12 kg/ha

Põldherne ja põldoa minimaalse külvinormi arvutamisel on soovitatav kasutada järgmist valemit:

$$\text{Külvisenorm kg/ha} = (X \text{ idanevat seemet m}^2 * 1000 \text{ seemne mass grammides}) / \text{idanevuse \%}$$

- **Näide:** Põldhernes puhaskülvis – 100 idanevat seemet m², idanevus 95%, 1000 seemne mass 320 g.
Külvisenorm: $(100*320)/95 = 336,84$ kg/ha.

3.8. Pärandniidu hooldamise (NIIT) toetuse saamise nõuded

NIIT toetuse andmise tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 23. detsembri 2022. aasta määrusega nr 79 „[Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus](#)“ (edaspidi määrus nr 79).

Baasnõuded

Taotleja peab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul täitma järgmisi baasnõudeid:

1) **ei kahjusta pärandniitu.** Pärandniidu kahjustamise keeld tuleneb [looduskaitseadusest](#). Keelatud on tegevused, mis võivad hävitada ja kahjustada pärandniidule omast liigilist koosseisu. Pärandniitudel on keelatud igasugune mullaharimine. Eesmärk on säilitada pärandniitudele omast taimestikku, mis on kujunenud pika aja jooksul just tänu rohukamarat erinevate abivahendite abil mehhaaniliselt mõjutamata. Metsloomade ülessongitud rohukamara tasandamine on lubatud, see ei käi mullaharimise mõiste alla. Pärandniite kahjustavateks tegevusteks on muuhulgas ka puittaimestiku istutamine, väetamine, taimekaitsevahendite kasutamine. Sealjuures käsitletakse puittaimena puituvate ja korgistuvate vartega taimi: puud, põõsad, liaanid, puhmad. Puittaimede istutamine pärandniidu parendamise eesmärgil Keskkonnaameti nõusolekul on lubatud.

2) kontrollib [loomakaitseaduse](#) alusel põllumajanduslooma tervist ja heaolu nii sageli, kui seda on vaja välditavate kannatuste ärahoidmiseks. Nõuet tuleb täita kogu põllumajanduslikus majapidamises peetavate loomade puhul, sh ka nende loomade puhul, keda NIIT taotletud aladel ei karjatata. Looma pidamisega vahetult tegeleval füüsilisel isikul peavad olema vajalikud teadmised looma anatoomiast, füsioloogiast, loomaliigile omastest käitumisharjumustest ja loomakaitse nõuetest ning asjakohased praktilised oskused;

3) kannab andmed põllumajandusliku tegevuse kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse;

4) täidab maaeluministri 21. detsembri 2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)” sätestatud järgmisi nõudeid:

- põllumajandustootja säilitab püsirohumaa pindala vähemalt ulatuses, mis on võrdne pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud püsirohumaa pindalaga. Kui püsirohumaa antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohumaa säilitamise kohustus. Püsirohumaa tagasirajamise kohustuse saamisel peab püsirohumaa olema tagasi rajatud püsirohumaa tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks. Olemasolevaid püsirohumaaid ei tohi üles harida. Lubatud on püsirohumaade asendamine. Ülesharitava püsirohumaaga võrdse pindala ulatuses asendatav püsirohumaa saab olla ainult maa, mis muutub vanusega püsirohumaaks ehk on asendamise aastal 6 aasta vanune;
- keskkonnatundliku püsirohumaa kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta. Pärandniidu ja kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaa uuendamine ei ole lubatud. Keskkonnatundliku püsirohumaa, mis asub Natura 2000 alal ja mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld, uuendamine on lubatud üksnes pealkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Põllumajandustootja, kes on muutnud keskkonnatundliku püsirohumaa kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohumaa tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks. Maaeluministri 20. detsembri 2022. aasta määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ § 4 lõike 5 kohaselt on keskkonnatundlik püsirohumaa Natura 2000 võrgustiku alal asuv:
 - ❖ püsirohumaa, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
 - ❖ pärandniit;inventeeritud väärtuslik püsirohumaa. Väärtuslik püsirohumaa on kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaa, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks. Väärtuslikke rohumaaid inventeeritakse aastatel 2024–2027. Täpsemalt loe [heapold.ee](#).

Kui püsirohumaa ei vasta eelnimetatud tingimustele, on tegemist tavapärase püsirohumaaga, millele keskkonnatundliku püsirohumaa säilitamise nõue ei rakendu.

Põhitegevuse nõuded

Pärandniidu hooldamise põhitegevuse nõudeid tuleb täita 5-aastase kohustuseperioodi jooksul kogu kohustusalusel maal. Pärandniitu tuleb hooldada kaitsekorras (kaitse-eeskiri, kaitsekorralduskava, liigi kaitse ja ohjamise tegevuskava, pärandniitude tegevuskava või muu KeA haldusakt) ning [määruses nr 79](#) ettenähtud tingimuste kohaselt. Kui kaitsekord ja määruses nr 79 sätestatud nõuded ei ole kooskõlas, rakendab KeA kaitsekorda. Pärandniidu hooldajad näevad alapõhiseid hooldamistingimusi [e-PRIAs](#).

Kui pärandniit on heas seisus, võib alates teisest kohustuseaastast üks kord kohustuseperioodi jooksul jätta pärandniidu hooldamata ehk võtta puhkeaasta. Pärandniidu head seisundit ja puhkeaasta võtmise võimalust hindab KeA. Kui KeA on pärandniidule võimaldanud puhkeaasta võtmist, siis vastavat infot näeb taotleja e-PRIAs. PRIA kontrollib taotluse esitamise käigus, kas taotleja on juba üks kord kohustuseperioodi jooksul puhkeaasta võtmise võimaluse ära kasutanud või mitte. Alale, kuhu taotletakse puhkeaastat, ei saa taotleda toetust lisategevuste nõuete täitmise eest, välja arvatud väärtuste hindamise lisategevus.

- **Pärandniidu niitmine**

Tuginedes kaitsekorralduslikele dokumentidele või määruse nr 79 tingimustele määrab KeA niitmise algusaja, mida taotleja näeb e-PRIAs. Kui niitmise algusaega ei ole määratud, võib niita endale sobival ajal. Kui niitmise algusaeg on KeA poolt määratud, ei tohi pärandniitu niita enne nimetatud tähtpäeva.

Kui pärandniidul on kaitsealuse maas pesitseva linnuliigi elupaik, mille kohta on andmed kantud EELISesse, võib pärandniitu niita alates 15. juulist. Kui taotleja kõikidel pärandniitudel on kaitsealuse maas pesitseva linnuliigi elupaik, võib kuni 20 protsenti pärandniidust niita enne 15. juulit. Niitmisel alates 15. juulist on kõrgem ühikumäär, kuna sööda toiteväärtus suve jooksul langeb. Kui KeA ei ole määranud niitmist alates 15. juulist, võib taotleja hilisema niitmise valida niidetavale pärandniidule ka vabatahtlikult. Vastav valik tuleb sel juhul teha e-PRIAs taotlusvormil.

Heas seisus pärandniidul tuleb 5-30 protsenti alast jätta niitmata. Soovitavalt võiks niitmata jäetud ala asuda igal aastal pärandniidu eri osas. 5-30 protsenti pärandniidu niitmata jätmise toetab elurikkust, võimaldab taimedel viljuda ning loob elupaiku. Kui aga ala ohustab seisundi halvenemine, tuleb kogu ala ära niita. KeA määrab iga ala kohta, kas ala tuleb 5-30 protsenti ulatuses niitmata jätta või tuleb kogu pärandniidu ala ära niita. Taotleja näeb vastavat infot e-PRIAs.

Üle 30 hektari suurust pärandniitu tuleb niita keskkonnasõbralikult keskelt-lahku või servast-serva. Tööde alustamisest peab teavitama KeAd. Servast-serva meetodil niitmisel liigutakse edasi-tagasi, niites järk-järgult ühest äärest teise. Keskelt-lahku meetodil niites tehakse esimene niide ala keskelt ning liigutakse järk-järgult ala ääre suunas. Suurte niidualade keskelt-lahku või servast-serva niitmine toetab elurikkuse säilimist, kuna võimaldab lindudel, väikeimetajatel ja putukatel niiduki eest niitmata aladele liikuda. Nõue ei kehti puisniitudel, kuna puisniidud on liigendatud puude ja põõsastega, lagedate niidualade kogupind on seetõttu väikesem ja niitmine toimub aeglasemalt väiksemate niidukitega.

Pärandniit peab olema niidetud ja niide kokku kogutud 1. septembriks. Kokku kogutud niide peab olema pärandniidult ära viidud niitmisele järgneva aasta 1. aprilliks. Niite ära viimise hiline tähtaeg on seotud pärandniitude traditsioonilise majandamisega. Niidetavate rohumaade puhul pärandniidu säilimiseks niitmisest üksi ei piisa, vaid vajalik on ka niite kokku kogumine ja alalt ära viimine. Heina niitmine säilitab küll maastiku avatuna, kuid ei taga head liigilist koosseisu. Heina mahajätmisel moodustub kulukiht, millest taimed ei suuda läbi kasvada. Samuti takistab kulukiht seemnete idanemist. Heina kokku kogumine ja alalt ära viimine on oluline ka seetõttu, et sellega viiakse ära toitaineid, eelkõige lämmastikku. Taimed koguvad lämmastikku ja kasutavad seda taimekasvu soodustamiseks. Kui niidet ei koristataks ega viidaks ära, saaksid taimed, kes suudavad lämmastikku rohkem siduda ja tõhusamalt kasutada, teiste taimede ees kasvuks olulise eelise.

Niidetaval pärandniidul on hekseldamine keelatud. Hekseldamise keeld ei kehti puisniidu taastamisjärgse hooldamise korral, kuna vahetult pärast taastamist võib puisniidul olla vajalik

juurevõsude hekseldamine. Samuti on hekseldamine lubatud pärandniidu parendamise lisategevuse taotlemisel ja karjatataval pärandniidul peale piisavat karjatamist.

Niidetavat pärandniitu võib pärast niitmist ja niite kokku kogumist karjatada. Toetust makstakse sellisel juhul ikkagi pärandniidu niitmise ühikumääraga. Karjatamisest ei ole vaja KeAd eelnevalt teavitada. Samuti ei pea taotleja järgima määruses nr 79 sätestatud karjatamise nõudeid, välja arvatud keeld anda loomadele lisaõöta.

- **Pärandniidu karjatamine**

Kui KeA ei ole karjatamise algusaega määranud, võib karjatamisega alustada endale sobival ajal. KeA poolt määratud karjatamise algusaega näeb taotleja e-PRIAs. Kui KeA on karjatamise algusaja määranud, tuleb karjatamisega alustada hiljemalt KeA määratud tähtajal. Rannaalal peab karjatamisega alustama hiljemalt 31. mail. See on vajalik pilliroo tõrjumiseks, kuna loomad söövad meelsasti varakevadist noort pilliroogu ja rannaaladel on lindude jaoks oluline vaba veepiir.

Karjatamise tulemusena peab pärandniidu rohustu olema 1. oktoobriks 50 protsendi ulatuses madalaks söödud ning ülejäänud pärandniidul peab olema rohustu valdavalt söödud. Võrreldes kultuurrohumaadega on pärandniidud oluliselt liigirikkamad. Hea karjatamistulemusega ala ei pea olema ülepinnaalalt ühtlaselt söödud taimestikuga ehk niitmise või võrdse tulemusega, alal võib olla ka loomade poolt söömata taimi. Alade hooldamist tuleks jätkata ka siis, kui järele on jäänud taimestik, mida loomad üldjuhul ei söö, et seeläbi suruda alla nende taimeliikide domineerimine. Võimalusel tuleks kasutada segakarjatamist, kuna erinevad kariloomad eelistavad erinevaid taimi ja nii tagatakse ala parem hooldatus. Hea karjatamistulemuse saavutamiseks peab karjatamisega alustama varakevadel ja karjakoplid peavad olema optimaalse suurusega, arvestades loomade arvu. Oluline on silmas pidada, et karjatatava ala üle niitmine või hekseldamine ei saa olla puuduliku karjatamise kompenseerimiseks. Madalaks söödud rohustu määratlus sõltub pärandniidu tüübist ja konkreetsest hooldatavast alast. Parim tulemus on mosaiikselt madalaks söödud rohustu vaheldumisi kõrgema rohustu laikudega.

Pärandniidul on keelatud anda loomadele lisaõöta. LISAÕÖTMISE TÕTTU VÕIVAD PÄRANDNIIDUL muutuda mullaomadused, mikrofloora ja mulla niiskustingimused ning eelise saada ebasoovitavad liigid, mis tõrjuvad teised liigid taimikust välja. Lisatoitainete tõttu muutub rohustu lopsakamaks ja liigivaesemaks. Silo- ja heinapallide viimisel pärandniidule antakse võimalus teatud rohttaimede seemneliseks paljunemiseks. Loomade lisaõötamisega võib kaasneda ka ülemäärane ala tallamine ja kohtreostus, mistõttu võib pärandniit hävida. Loomadele võib anda lisaõöta väljaspool pärandniitu. LISAÕÖTMISEKS EI LOETA SOOLA JA MINERAALI ANDMIST loomadele, samuti on lubatud lühiajaliselt ja väikeses koguses heina ja muu sööda (nt õuna, kartuli, jõusööda, jahu) andmine loomade kokku kogumise ja inimesega harjutamise eesmärgil. Kuna vili võib hakata idanema, ei tohi seda suures koguses maapinnale söömiseks puistata. Kui loomi ei ole võimalik teistele aladele suunata, tuleb lisaõöda söötmissala taotletavast pärandniidu alast välja arvata.

Karjatatavat pärandniitu võib niita, kui KeA on sellise võimaluse ette näinud. Karjatatava ala niitmisel peab täitma niitmise põhitegevuse nõudeid ja niitmine, niite kokku kogumine ning ära viimine peab toimuma enne 5. augustit. Pärandniidust peab jääma vähemalt 5 protsenti niitmata.

Pärandniitu võib pärast karjatamist üle niita või hekseldada alates 1. augustist, kui karjatamise nõuded on selleks ajaks täidetud. Vähemalt kolm tööpäeva enne töödega alustamist peab teavitama KeAd. Karjatatava ala üle niitmine või hekseldamine on täiendav vahend ala hea seisundi tagamiseks või parema seisundi loomiseks, et eemaldada ebasoovitav taimestik, mida loomad ei söö. Üleniitmine või hekseldamine ei saa olla vahend puuduliku karjatamise

kompenseerimiseks. Karjatamise järgne niitmine või hekseldamine võib olla vajalik ebasoovitavate taimede tõrjumiseks või dominantliikide allasurumiseks. Puittaimestiku niitmine või hekseldamine võib olla vajalik taastamisjärgselt juurevõsu allasurumiseks ja juhul, kui loomade karjatamine ei suuda ära hoida kadakate või võsa pealekasvu. Kui niidetakse või hekseldatakse pärast karjatamise nõuete täitmist, võib niite/heksli maha jätta.

Rannaniidul ja loopealsel on lubatud ainult karjatamine. Niitmine on lubatud ainult juhul, kui see on vajalik liigikaitseliste eesmärkide saavutamiseks või kui ala on traditsiooniliselt kasutatud heinamaana ja KeA on sellise hooldamise viisi ette näinud.

- **Puisniidu taastamisjärgne hooldamine**

Taastamisjärgset puisniitu peab hooldama niitmise, karjatamise või hekseldamise teel. Valida tuleb selline hooldusvõtte, mis tagab kõige parema tulemuse. Taastamisjärgselt ei pruugi olla puisniidul niitmiseks ja niite kokku kogumiseks piisavalt heina ja seetõttu võib esimestel aastatel pärast taastamist hooldada puisniitu hekseldamise või karjatamise teel või jätta pärast niitmist niite kokku kogumata. Kuna enamasti taastatakse puisniidud võsastunud või metsaaladelt, võib olla vajalik hekseldamine juurevõsude tõrjumiseks. Kuna taastamisjärgselt ei ole puisniit veel heas seisus, siis puhkeaastat võtta ei saa. Puisniidu taastamisjärgsel hooldamisel niitmise ja karjatamise põhitegevuse nõuded ei kehti, välja arvatud keeld anda loomadele lisaõhta ja nõue jätta 5–30 protsenti pärandniidust niitmata. Kui pärandniitu ohustab seisundi halvenemine, peab terve pärandniidu ala ära niitma. Elurikkuse säästmiseks ei ole puisniidul hekseldamine lubatud enne 1. augustit. Puisniidu taastamisjärgne hooldamine peab olema lõppenud ja puisniit peab olema niidetud, karjatatud või hekseldatud 1. oktoobriks.

- **Tulemuspõhine viieaastane piloottegevus**

LIFE projektiga „Loodusrikas Eesti“ on liitunud kümnekond pärandniidu hooldajat, kes peavad pärandniidu hooldamisel ja hindamisel lähtuma nimetatud projektis ettenähtust. Piloottegevusega hõlmatud aladel tuleb projektis ettenähtud nõudeid täita 5-aastase kohustuseperioodi jooksul. Koostöös teadlastega katsetatakse uusi innovaatilisi lahendusi pilootaladel, kus taotleja hindab pärandniitu vastavalt väljatöötatud meetodikale. Tulemuspõhise tegevuse taotlemisel võib niitmise, karjatamise ja pärandniidu parendamise lisategevuse nõudeid kooskõlastatult teadlaste ja KeAga pilootaladel muuta. Projektiga liitunud taotleja saab taotleda toetust põhitegevuse ja lisategevuste elluviimise eest, aga ei pea täitma määruses nr 79 sätestatud tingimusi, vaid järgida tuleb LIFE projekti „Loodusrikas Eesti“ raames välja töötatud hooldustingimusi.

- **Koolitusel osalemine**

Taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb pärandniidu hooldamisega, peab osalema esimese kohustuseaasta 15. augustiks KeA korraldatud pärandniidu hooldamise koolitusel.

Kohustuse ülevõtmise korral, kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, peab taotleja või taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb pärandniidu hooldamisega, osalema pärandniidu hooldamise koolitusel kohustuse ülevõtmisele järgneva kohustuseaasta 15. augustiks.

Kui kohustust suurendatakse üle määruses sätestatud määra, mille tulemusena algab uus 5-aastane kohustus, ei pea taotleja ega taotleja heaks tegutsev füüsiline isik, kes tegeleb pärandniidu hooldamisega, koolitusel uuesti osalema.

Nõude täitmisel arvestatakse alates 2023. aastast läbitud koolitusi. Taotleja näeb oma läbitud koolituste andmeid e-PRIAs menüüpunktis „Pindalateenused“, valides „Pindalatoetuste lisateenused“.

Pärandniidu hooldamise koolituste kohta leiab infot [Keskkonnaameti kodulehelt](#).

Valitavad lisategevused

Lisategevust saab taotleda ainult sellele pärandniidule, kuhu on võetud põhitegevuse kohustus. Kõiki lisategevusi saab taotleda igal kohustuseperioodi aastal. Lisategevuse nõudeid tuleb täita ühe kalendriaasta jooksul.

- **Liigikaitseliselt olulise rannaala lisategevus**

Liigikaitseliselt olulise rannaala lisategevuse elluviimise eest antakse toetust pärandniidu kohta, mis paikneb liigikaitseliselt olulisel rannaalal. Liigikaitseliselt oluline rannaala on ala, mis vastab järgmistele nõuetele:

- ❖ ala on liigikaitseliselt olulise rannaalana kantud EELISesse;
- ❖ kui rannaalal on veepiir, peab rannaala olema vähemalt 75 protsendi ulatuses avatud veepiiriga;
- ❖ kui rannaalal ei ole veepiiri, peab rannaala külgnema alaga, millel on 75 protsendi ulatuses avatud veepiir;
- ❖ rannaalal ei tohi esineda puittaimestikku, välja arvatud koduloomade varjekohas;
- ❖ rannaala peab kokku moodustama vähemalt 45-hektarilise terviku, välja arvatud laiul asuv rannaala.

Liigikaitseliselt oluliste rannaalade lisategevuse jaoks on eksperdid välja valinud pärandniidud, kus asuvad olulised kurvitsaliste, sh niidurüdi pesitsusalad. Lisategevuse eesmärgiks on suunata need pärandniidud hooldusesse ja tagada sellistel aladel kõrgem hoolduskvaliteet. Liigikaitseliselt olulise rannaala lisategevuse elluviimise korral peab karjatamise tulemusena pärandniidu rohustu olema 1. oktoobriks 75 protsendi ulatuses madalaks söödud ning ülejäänud pärandniidul peab olema rohustu valdavalt söödud. Samuti peab olema toetusalusel alal 75 protsendi ulatuses pilliroo vaba veepiir ning madalamad kohad nagu lõukad ja väikeveekogud peavad olema hooldatud. Rannaniidul on eriti olulised hästi hooldatud madalamad kohad. Kui vana taimestik veekogudesse jääb, hakkab see seal kogunema ja ajapikku lagunema. Nii ei sobi need ei kahlajatele, kuna kulukiht takistab maapinnalt toidu kätte saamist, ega ka kahepaiksetele sigimiseks, kuna neis pole laguneva taimestiku tõttu piisavalt hapnikku. KeA määrab rannaalad, mis on lisategevuse toetuse taotlemiseks toetusõiguslikud. Taotleja näeb neid alasid e-PRIAs.

- **Väärtuste hindamise lisategevus**

Väärtuste hindamise lisategevuse elluviimise korral hindab taotleja pärandniitu LIFE projekti „Loodusrikas Eesti“ raames välja töötatud meetodika alusel. Väärtuste hindamise ankeet tuleb esitada KeAle hiljemalt taotlemise aasta 1. oktoobriks. Täpsem info ja juhendid väärtuste hindamise kohta on kättesaadavad Loodusrikas Eesti kodulehel <https://www.loodusrikaseesti.ee/et>. Ühele taotlejale antakse väärtuste hindamise lisategevuse elluviimise eest toetust kuni kolme pärandniidu kohta kalendriaastas. Lisategevuse võivad valida kõik pärandniidu hooldajad, kuid sama pärandniidu kohta ei anta samal kohustuseaastal toetust tulemuspõhise viieaastase piloottegevuse elluviimise eest ja väärtuste hindamise lisategevuse elluviimise eest. Väärtuste hindamise lisategevust saab taotleda ka puhkeaastal.

- **Pärandniidu käsitsi või hobuniidukiga niitmise lisategevus**

Pärandniidu käsitsi või hobuniidukiga niitmise lisategevuse korral tuleb niita pärandniit kas vikati, trimmeri, hobuse ja hobuniiduki või motoplokiga. Motoplokiks loetakse mootoriga liikurit, mille võimsus ei ületa 15 hj. Heina võib kokku koguda tavalise tehnikaga. Tööde alustamisest peab teavitama KeAd. Lisategevuse taotlemisel kehtivad niitmise põhitegevuse nõuded, välja arvatud niitmise alguskuupäeva ajaline piirang ning nõue niita pärandniitu keskelt-lahku või servast-serva. Lisategevusega toetatakse väikeste ja raskesti hooldatavate pärandniitude niitmist ning traditsiooniliste töövõtete säilimist. Väikesed pärandniidud on olulised avamaastiku liikidele elupaikade loomisel ja maastiku sidususe säilitamisel. Lisategevust saab valida ainult juhul, kui põhitegevuseks on valitud niitmine.

- **Laiu või väikesaare lisategevus**

Laiu või väikesaare lisategevuse elluviimise korral antakse toetust sellise pärandniidu hooldamise eest, mis asub laiul või väikesaarel, kus puudub püsiv praamiühendus ja kuhu ei pääse teisiti kui muu veesõidukiga. Ühele taotlejale antakse lai u või väikesaare lisategevuse elluviimise eest toetust kuni 100 hektari pärandniidu kohta. KeA määrab need laidudel ja väikesaartel asuvad pärandniidud, mis on lisategevuse toetuse taotlemiseks toetusõiguslikud. Taotleja näeb neid alasid e-PRIAAs.

- **Pärandniidu või selle loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liigi seisundi parendamise lisategevus**

Lisategevuse saab võtta juhul, kui pärandniidul on vaja teha lisatöid, et kaitsealuse pärandniidu või selle loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liigi seisundit parendada. Taotleja võib valida lisategevuse juhul, kui on vaja teostada ühte või mitut järgmist tegevust:

- ❖ sonnide ja lompide taimestikust puhastamine;
- ❖ puistu kujundamine;
- ❖ mätaste eemaldamine;
- ❖ ebasoovitava taimestiku tõrjumine.

Lisategevust on võimalik taotleda eelnevalt piiritletud alale ja tingimustel, mida KeA on ette näinud. Taotleja näeb vastavat infot e-PRIAAs. Kui pärandniidu hooldaja soovib lisategevust taotleda niidule, kuhu KeA pole lisategevuse taotlemise võimalust loonud, tuleb sellest KeAle teada anda. Lisategevuse toetust saab taotleda ainult sellele osale pärandniidust, kus konkreetset tegevust on vaja ellu viia.

4. KOHUSTUS

MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR ja NIIT toetused on 5-aastase kohustuseperioodiga toetused, st viie järjestikuse kalendriaasta jooksul tuleb kohustusealusel maal järgida toetuse saamise nõudeid. Näiteks 2025. aastal võetava kohustuse puhul algab kohustuseperiood 1. jaanuarist 2025 ja kestab kuni 31. detsembrini 2029.

Kohustusealuseks maaks loetakse esimesel kohustuseaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud toetusõigusliku maa pindala suurus, kus toetusega seotud tegevust kohustuseperioodi jooksul ellu viiakse. Kohustusealune maa loetakse kindlaks määratuks tagasiulatuvalt alates kohustuseperioodi esimese kalendriaasta 1. jaanuarist.

Kohustusealuse maa pindala suurus võib kohustuseperioodi jooksul muutuda üksnes toetuste määrustes sätestatud ulatuses. Mõistliku paindlikkuse tarvis võib kohustusealuse maa asukoht muutuda põllu/pärandniidu ala piiride muutumise tõttu, kui see ei too kaasa kohustusealuse maa pindala muutumist. Siin on mõeldud ainult sama põllu/pärandniidu ala piiride muutumist.

- Näide: Taotleja võttis 2024. aastal kohustuse põllumassiivil X asuvale põllule nr 1 pindalaga 10 hektarit. 2025. aastal väheneb põllu nr 1 pindala ühest põllu servast 2 hektarit ja teisest põllu servast suureneb 2 hektari võrra. Põllu nr 1 pindala on seega 2025. aastal jätkuvalt 10 hektarit ehk kohustus ei ole võrreldes 2024. aastaga vähenenud ega suurenenud. Sama loogika kehtib ka pärandniidu alade puhul.

SORT põllu- ja köögiviljakultuuri kasvatamise kohustuse pikkuseks on üks kalendriaasta, samas puuvilja- ja marjakultuuri kasvatamise nõudeid tuleb järgida viie järjestikuse kohustuseaasta jooksul.

4.1. Kohustuse suurendamine ja vähendamine

Kui kohustust suurendatakse taotleja kohustusealuse maa pindalast (so esimesel kohustuseaastal esitatud taotluse alusel kindlaks määratud toetusõigusliku maa pindala) selle maa arvelt, mille kohta ei ole kohustust võetud, siis kohustuseperioodi kestus ei muutu, kui kohustusealuse maa pindala suureneb kuni kaks hektarit või üle kahe hektari, aga moodustab kohustusealuse maa pindalast kuni 20 protsenti.

Kui kohustust suurendatakse taotleja kohustusealuse maa pindalast selle maa arvelt, mille kohta ei ole kohustust võetud, siis algab uus kohustus, mille kestus on viis järjestikust kalendriaastat, kui kohustusealuse maa pindala suureneb üle kahe hektari ja moodustab kohustusealuse maa pindalast üle 20 protsenti.

Kohustusealuse maa pindala võib vähendada kohustuse üleandmise korral. Kui kohustusealune maa antakse üle teisele isikule, võib teine isik kohustuse üle võtta. Kui teine isik kohustust üle ei võta, siis üleantud maa osas kohustus lõpeb.

Samuti on lubatud kohustusealuse maa pindala vähendada, kui taotleja lõpetab osaliselt või täielikult võetud kohustuse ning samal ajal võtab sama maa kohta mõne teise kohustuse. Lubatud on järgmised kohustuse vähendamised:

- MULD, PÕHJAVESI ja PINNAVESI toetuse kohustust võib vähendada, kui nimetatud kohustused lõpetatakse osaliselt või täielikult ning sama maa kohta võetakse MULD-VPR või PÕHJAVESI-VPR toetuse kohustus;
- VPR toetuse kohustust võib vähendada, kui nimetatud kohustus lõpetatakse osaliselt või täielikult ning sama maa kohta võetakse MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR või NIIT toetuse kohustus.

Kui kohustusealuse maa pindala vähendatakse muudel põhjustel, kui eelpool toodud, võib kohustusealuse maa pindala vähendada kuni 10 protsenti.

4.2. Kohustuse üleandmine ja ülevõtmine

Selleks, et tagada paindlikkus mitmeaastase kohustusega hõlmatud maade liikumisel majapidamiste vahel, on kohustust **alates teisest kohustuseaastast** lubatud osaliselt või täielikult teisele taotlejale üle anda või teiselt taotlejalt üle võtta. Esimesel kohustuseaastal võib kohustuse üle anda vääramatut jõu või erandlike asjaolude esinemise korral või põllumajandusliku majapidamise üleandmise korral.

Kui kohustuse võtab üle taotleja, kellel ei ole kohustust, loetakse kohustuseperioodi kestuseks ülevõetud kohustuse kestus.

Kui kohustuse võtab üle taotleja, kelle **kohustus on alanud hiljem kui ülevõetud kohustus**, siis kohustused liidetakse ja kohustuseperioodi kestuseks loetakse kohustuse ülevõtja kohustuseperioodi kestus.

Kui kohustuse võtab üle taotleja, kelle **kohustus on alanud varem kui ülevõetud kohustus**, siis kohustused liidetakse ja kohustuseperioodi kestuseks loetakse:

- ❖ kohustuse ülevõtja kohustuseperioodi kestus, kui ülevõetud kohustusealuse maa pindala on kuni kaks hektarit või üle kahe hektari, aga moodustab kohustuse ülevõtja kohustusealuse maa pindalast kuni 20 protsenti;
- ❖ kohustuse üleandja kohustuseperioodi kestus, kui ülevõetud kohustusealuse maa pindala on üle kahe hektari ja moodustab kohustuse ülevõtja kohustusealuse maa pindalast üle 20 protsenti.

Kui taotleja võtab kohustuseaastal üle mitu kohustust ja ülevõetud kohustusealuse maa pindala kokku on kuni kaks hektarit või üle kahe hektari, aga moodustab kohustuse ülevõtja kohustusealuse maa pindalast kuni 20 protsenti, loetakse kohustuseperioodi kestuseks kohustuse ülevõtja kohustuseperioodi kestus. Kui ülevõetud kohustusealuse maa pindala kokku on üle kahe hektari ja moodustab kohustuse ülevõtja kohustusealuse maa pindalast üle 20 protsenti, siis loetakse kohustuseperioodi kestuseks lühemat aega kestnud kohustuse kestus.

Kui SORT puuvilja- ja marjakultuuri kasvatamise kohustuse võtab üle taotleja, kellel on vastav kohustus, siis kohustused liidetakse ning kohustuseperioodi kestuseks loetakse lühemat aega kestnud kohustuse kestus.

Kohustuse üleandmise korral tuleb PRIAle seitsme kalendripäeva jooksul e-posti aadressil info@pria.ee esitada järgmised andmed:

- ❖ üleandja ja ülevõtja nimi ning registri- või isikukood;
- ❖ andmed üleantud kohustuse ja kohustusealuse maa kohta;
- ❖ andmed selle kohta, kas ülevõtja võtab kohustuse üle.

5. TAOTLEMINE

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusi võetakse vastu 15. maist 16. juunini 2025. Pärast vastuvõtuperioodi, s.o pärast 16. juunit, taotlust esitada ei saa.

Pindala- ja loomapõhiseid toetusi saab taotleda vaid elektrooniliselt [e-PRIA](https://e-pria.pria.ee) kaudu. e-PRIAsse saab siseneda aadressil [epria.pria.ee](https://e-pria.pria.ee). e-PRIAsse sisenemiseks on vaja ID-kaarti ja selle PIN-koode. Lisaks on võimalik e-PRIAsse siseneda Mobiil-IDga või kasutades TARA (turvaline autentimine asutuste e-teenustesse) teenust, kus lisavõimalusena saate sisse logida, kasutades Smart-IDd. Euroopa Liidu kodanikel on lisaks võimalik e-PRIAsse sisse logida, kasutades nende päritoluriigi autentimisvahendeid.

e-PRIAsse sisenedes kuvatakse esmakordsel sisse logimisel ekraanile kasutustingimused, millega nõustumise järgselt tuleb valida esindatav, keda soovitakse esindada. Kui taotleja ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, tuleb siniselt menüürealalt valida „Kliendi andmed“.

Volituste andmine kõigi e-PRIA teenuste kasutamiseks toimub e-PRIA teenuses „Esindusõigused ja volitused“. Kui taotlejal ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda, saab esindaja määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „Volikiri asjaajamiseks Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametiga“. Kui soovitakse anda piirangutega volitus, tuleb täita lisaks ka „Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine“.

Volikirja vormid ja lisainfo leiab PRIA kodulehelt Registrid menüüst Kliendiregister lehe alamlehelt [Esindusõigused ja volitused](#).

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlust saab esitada ka PRIA maakondlikes esindustes olevate kliendarvutite kaudu.

Kliendarvuti kasutamiseks ning pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamiseks PRIA maakondlikus esinduses tuleb KINDLASTI eelnevalt broneerida aeg. Aega saab broneerida kas PRIA kodulehe kaudu aadressil <https://www.pria.ee/broneering> või helistades pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679. **Esindustesse saab aega broneerida esmaspäevaks, teisipäevaks, kolmapäevaks või neljapäevaks. Esindused on avatud vaid broneeringu alusel ning ilma broneeringuta vastuvõttu ei toimu.**

Taotluse esitamiseks on vajalik kas ID-kaart, Mobiil-ID või Smart-ID. Veenduge, et Teil on olemas teenuse kehtivad PIN-koodid.

PRIA maakondlike esinduste töötajate ülesandeks on info edastamine, juhendmaterjalide jagamine ning e-PRIA teenuste ja kliendarvuti kasutajate abistamine. PRIA teenistujad ei tohi taotlejatele taotlusele kantavate andmete osas sisulist nõu anda, küll aga võib PRIA teenistuja käest küsida teavet üldise informatsiooni, õigusaktide, e-PRIA kasutamise jms kohta.

Soodustingimustel nõuandeteenuse kasutamine on võimalik vaid teatud tingimustel ning kindla sihtgrupi poolt. Nõuandeteenust pakutakse lõppkasusaajatele, kellele ei ole määratud toetust Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel. Toetuste taotlemise nõuandeteenus on abikõlblik kuni kahel aastal. Sihtgruppi kuuluv isik saab teenust kasutada soodsamatel tingimustel, st teenuse eest tuleb tasuda 10% omaosalus. Need, kes sihtgruppi enam ei kuulu, saavad taotlusprotsessiga kursis olevatelt nõustajatelt endiselt abi, kuid osutatud teenuse eest tuleb täies mahus ise tasuda.

Soodustingimustel osutatavat nõuandeteenust saavad pakkuda eksperdid, kellel on Maaelu Teadmuskeskuse (METK) hinnangul nõuandeteenuse osutamiseks piisavad teadmised ja kogemused ning kes on kantud METKi nõustajate nimekirja. Kõikide nõustajate kontaktid, kelle teenuse kasutamisel on võimalik kasutada nõuandeteenuse osutamise toetust ja tasuda nõustajale vaid omaosaluse maksumus, on leitavad e-PRIAs menüüpunktis „Nõuandeteenused“ ja [METKi kodulehel](#).

Vajadusel saab taotlemise ja e-PRIA kasutamise kohta nõu küsida ka PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonilt 737 7679.

Täiendavat infot põllumassiivide muudatuste, püsirohumaade säilitamise ja põldude haldamise teenuse kohta saab küsida põldude registri infotelefonilt 737 7660 või e-posti aadressilt maa@pria.ee.

NB! Taotleja vastutab taotlusel esitatud andmete õigsuse eest!

5.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kantud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Kui andmed ei ole veel registrisse kantud või kliendiandmeid on vaja muuta, saab vastavad toimingud teha [e-PRIA](#) teenuses „Kliendi andmed“. Taotleja andmete registrisse kandmiseks tuleb valida „Lisan andmed põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse“. Vorm „Taotlus andmete kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse“ on

leitav ka PRIA kodulehelt Registrid menüüst Kliendiregister lehe alamlehelt [Alustavale kliendile](#). Kliendiandmete muutmise vorm on kättesaadav alamlehelt [Kliendi andmete muutmine](#).

Kui registrisse kantud andmed on muutunud, peab esitama registrikande muutmise avalduse 15 tööpäeva jooksul alates andmete muutmisest. Kindlasti palume üle kontrollida oma e-posti aadress PRIA registris. Füüsilised isikud saavad e-posti aadressi muutmisest teada anda e-PRIA teenuses „Kliendi andmed“. Juriidilised isikud peavad e-posti aadressi muudatuse tegema [äriregistris](#), kust registritevahelise andmevahetuse käigus jõuavad muudatused ka PRIA registrisse. Ajakohastatud andmed võimaldavad PRIA taotluste osas täiendavate küsimuste tekkimise korral kliendiga operatiivselt ühendust võtta ja tagada toetuste kiire ning korrektse menetlemise.

5.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlust saab esitada e-PRIA kaudu. e-PRIAsse saab sisse logida aadressil: epria.pria.ee. Pärast sisenemist tuleb valida esindatav.

Käesoleva aasta taotluse esitamist saab alustada e-PRIA esilehel menüüst „Taotlemine“, valides „Esita toetustaotlus“ ja rippmenüüst meede „Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus“, seejärel vajutada nupule „Alusta esitamist“.

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus ([määruses nr 71](#) toodud pindalatoetuste ning loomade pidamisega ja loomade heaolu soodustamisega seotud toetuste ühine taotlus) koosneb erinevatest plokkidest, mis lisanduvad vastavalt taotleja poolt tehtud taotlemise märgetele. Taotluse plokkide punktide all on lisainfo konkreetse punkti kohta. Taotluse täitmise sammudes toimuvad eelkontrollid, mis juhivad tähelepanu võimalikele puudustele taotlusel. **Soovitame kindlasti tutvuda koondinfos kuvatud andmetega.** Taotlusel esitatud andmete õigsuse eest vastutab taotleja.

Taotluse täitmise sammudeks on üldandmed, täitmine, koondinfo ja esitamine.

Üldandmed

Selles taotluse täitmise sammus näeb taotleja enda andmeid ja volitatud esindaja andmeid. Volitatud esindajat saab muuta, vajutades „Vaheta esindaja“. Kui käesoleva taotluse osas on vaja PRIA taotlejaga ühendust võtta, võetakse ühendust taotleja kontaktandmetel.

Taotlusvormi valimine

2025. aastast avatakse taotlejale, kes esitas pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse ka eelmisel aastal, üldandmete sammus 'Edasi' nupu vajutamisel modaalaken, kus ta peab valima, kas soovib täita:

1. eeltäidetud taotlusvormi või
2. eeltäitmata taotlusvormi.

Eeltäidetud taotlusvormi valimisel kuvatakse taotlejale taotlusvorm, kuhu on kantud kõikide toetuste taotlemise märged 2024. aasta taotluse andmete alusel.

Eeltäidetud taotlusele kuvatakse kõik põllud, mis on põldude haldamise teenuse jooksvas taotlusaastas, st ka põllud, mis on võrreldes eelmise taotlusaastaga lisandunud või muutunud. Kui põldude haldamise teenuse jooksva taotlusaasta seisust on mõni eelneval taotlusaastal kasutuses olnud põld kustutatud või põldu pole käesolevasse hooaega kopeeritud, siis neid

eeltäidetud taotlusele ei kuvata. Ka põldude andmed (nt põllu nr, pindala, maakasutus, kultuur, mahe maakasutus jms) on eeltäidetud taotlusel kuvatud põldude haldamise teenuse jooksva taotlusaasta seisuga, mitte eelmise taotlusaasta andmete alusel. Põllupõhised taotlemise märged (sh "Kuni 3 a RM", "TING VK", "TKV" jne) on eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel. Lisandunud põldudele peab taotleja toetuse taotlemise märged ise lisama.

Ökoalade loetelul kuvatakse kõik taotlusel olevate põldudega seotud ökoalad ehk ökoalad on kuvatud jooksva taotlusaasta andmete järgi, mitte eelmise taotlusaasta andmete alusel. Küll aga on ÖKO märged eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel ning lisandunud ökoaladele peab taotleja toetuse taotlemise märged ise lisama.

Pärandniitude loetelule kuvatakse kõik alad, mis on põldude haldamise teenuse jooksvas taotlusaastas, st ka võrreldes eelmise taotlusaastaga lisandunud või muutunud alad. Kui põldude haldamise teenuse jooksva taotlusaasta seisust on mõni eelneval taotlusaastal kasutuses olnud ala kustutatud või ala pole käesolevasse hooaega kopeeritud, siis neid eeltäidetud taotlusele ei kuvata. Ka alade andmed (nt ala nr, pindala, niidu tüüp, mahe maakasutus, hooldamise võte ja sellest tulenev hooldamise kuupäev jms) on eeltäidetud taotlusel kuvatud põldude haldamise teenuse jooksva taotlusaasta seisuga, mitte eelmise taotlusaasta andmete alusel. Alapõhised taotlemise märged eeltäidetakse eelmise taotlusaasta andmete alusel. Hooldamistingimuste kinnitust eelmise taotlusaasta andmete alusel ei eeltäideta, st hooldamistingimuste kinnitus tuleb lisada kõikidele aladele, kus hooldamistingimused on kehtestatud. Lisandunud aladele peab taotleja toetuse taotlemise märged ise lisama.

NB! Eeltäitmata on eelmisel aastal tehtud valikud juhul, kui 2025. aastal ei ole Keskkonnaamet (KeA) sellist võimalust andnud. Näiteks, andis KeA 2024. aastal võimaluse alale mõnda lisategevust või puhkeaastat valida, kuid 2025. aastal sellist võimalust ei antud, siis vastavat valikut taotlusel ei ole ja ka eelmisel aastal tehtud valikut sellisel juhul ei kuvata.

SORT loetelu viljapuude ja marjapõõsaste sordid ning istikute arvud on eelmise taotlusaasta andmete alusel eeltäidetud. Selgituste lahtrid ei ole eeltäidetud.

LHT piimatõugu veised ja hobused on ette kuvatud loomade registri jooksva taotlusaasta 2. mai seisuga ning loomapõhised taotlemise märged on eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel. Munakanade, vuttide, sigade tegevuskohad ja tegevuskohas olev lindude/loomade arv ning taotlemise märged on eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel.

OTL loomade loetelul on kõikide loomaliikide andmed eeltäidetud eelmise taotlusaasta andmete alusel.

Mesilasperede andmete vorm on eeltäidetud eelmise aasta andmetega.

NB! Eeltäitmata on valik, kas taotleja kasutab toetuse taotlemisel enda ja/või mõne teise mesiniku nimel olevaid mesilasperesid ja mesilasperede arv, kui taotlejal 30. aprilli 2025 seisuga loomade registris teavitatud mesilaspered puuduvad või teavitatud mesilasperesid on vähem kui 10. Enda nimel olevate kasutatavate mesilasperede arvu eeltäidetud taotlusele ei kuvata ka juhul, kui taotleja eelmisel taotlusaastal taotlusele märgitud kasutatav mesilasperede arv on suurem, kui 30. aprilli 2025 seisuga teavitatud mesilasperede arv.

Kui eelmisel taotlusaastal taotlusele märgitud mesinikku pole registris või ei vasta andmed mistahes muudele tingimustele, siis selle mesinikuga seotud andmeid eeltäidetud taotlusele ei kuvata.

NB! Eeltäidetud taotluse andmed tuleb hoolikalt üle kontrollida – muutunud võivad olla külvatud põllumajanduskultuurid, vahekultuurid, põllu kasutamise otstarve, taimekaitsevahendite kasutamine, taotlusalused loomaliigid jm, mille parandamata jätmise võib hilisemas taotluse kontrollimise etapis kaasa tuua probleeme.

Näiteks, ei saa pärast taotluste vastuvõtuperioodi lisada põldudele/loomadele toetuste taotlemise märkeid või tuvastatakse kohapealses kontrollis taotletuga erinev põllumajanduskultuur, mis võib kaasa tuua toetussumma vähendamise.

Eeltäitmata taotlusvormi valimisel tuleb kõik taotlemise märged teha taotlejal endal.

Täitmine

Selles taotluse täitmise sammus on algselt näha 5 plokki, millele võib vastavalt plokis 1, 2 ja 3 tehtud taotlemise märgetele plokkide juurde tekkida. Kindlasti tuleb tähelepanu pöörata plokkides taotlemise märgete „Jah“ valimisel ekraanile ilmuvatele infotekstidele, mis annavad taotluse täitmisel edasisi suuniseid.

1. Otsetoetused

Selles plokis saab märkida need otsetoetused, mida soovitakse taotleda. Vt täpsemat infot otsetoetuste juhendist „[Abiks taotlejale](#)“.

2. Ökokavad

Selles plokis saab märkida need ökokavade toetused, mida soovitakse taotleda. Vt täpsemat infot ökokavade juhendist „[Abiks taotlejale](#)“.

3. Maaelu arengu toetused

Selles plokis saab märkida need maaelu arengu pindala- ja loomapõhised toetused, mida soovitakse taotleda, sh MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR, SORT ja NIIT toetused.

SORT toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.4 valida „Taotlen SORT 1-aastast toetust põllu- või köögiviljakultuuridele“ või „Võtan SORT 5-aastase kohustuse puuvilja- või marjakultuuridele“ või „Jätkan SORT 5-aastast kohustust puuvilja- või marjakultuuridele“. Lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele. Kui SORT toetust taotletakse puuvilja- või marjakultuuridele lisandub plokkide nimekirja kohalikku sorti viljapuude ja marjapõõsaste loetelu, kus tuleb märkida taotlusalused viljapuud ja marjapõõsad.

MULD toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.5 valida „Võtan MULD 5-aastase kohustuse“ või „Jätkan MULD 5-aastast kohustust“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele.

MULD-VPR toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.6 valida „Võtan MULD-VPR 5-aastase kohustuse“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele. Kui taotleja soovib oma kehtiva MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI või VPR kohustuse osaliselt või täielikult lõpetada, võttes sama maa kohta MULD-VPR 5-aastase kohustuse, tuleb punktis 3.6 valida MULD-VPR 5-aastase kohustuse võtmine ning lisaks tuleb põldude loetelus vastavatele põldudele märkida MULD-VPR toetuse taotlemine.

PÕHJAVESI toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.7 valida „Võtan PÕHJAVESI 5-aastase kohustuse“ või „Jätkan PÕHJAVESI 5-aastast kohustust“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele.

PÕHJAVESI-VPR toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.8 valida „Võtan PÕHJAVESI-VPR 5-aastase kohustuse“ või „Jätkan PÕHJAVESI-VPR 5-aastast kohustust“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele. Kui taotleja soovib oma kehtiva MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI või VPR kohustuse osaliselt või täielikult lõpetada, võttes sama maa kohta PÕHJAVESI-VPR 5-aastase kohustuse, tuleb punktis 3.8 valida PÕHJAVESI-VPR 5-aastase kohustuse võtmine ning lisaks tuleb põldude loetelus vastavatele põldudele märkida

PÕHJAVESI-VPR toetuse taotlemine.

PINNAVESI toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.9 valida „Võtan PINNAVESI 5-aastase kohustuse“ või „Jätkan PINNAVESI 5-aastast kohustust“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele.

VPR toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.10 valida „Võtan VPR 5-aastase kohustuse“ või „Jätkan VPR 5-aastast kohustust“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele.

NIIT toetuse taotlemiseks tuleb punktis 3.11 valida „Võtan NIIT 5-aastase kohustuse“ või „Jätkan NIIT 5-aastast kohustust“. Valiku tegemisel lisandub plokkide nimekirja pärandniitude loetelu, kus tuleb märkida toetuse taotlemine pärandniidu aladele. Lisaks tuleb pärandniitude loetelus märkida toetuse taotlemine pärandniidu aladele.

4. Tingimuslikkuse küsimustik

Taotlusel on tingimuslikkuse küsimustiku punktides 4.1.1 - 4.1.6 ja 4.2.1 vaikumisi valikuks pandud „Ei“. Kui toodud väide taotleja puhul kehtib, tuleb valikuks märkida „Jah“. Punktis 4.2.2 ja 4.2.3 tuleb valikuvariantidest märkida, millise loomse ja/või mitteloomse esmatoote tootmise ja turustamisega tegeletakse.

Põhjalikum info tingimuslikkuse süsteemi kohta on avaldatud [PRIA kodulehel](#).

5. Põldude loetelu

Põldude loetellu on ette kuvatud kõik põldude haldamise teenuses käesoleva aasta hooajas olevad põllud. Taotlusel on kohustuslik näidata kõiki taotleja kasutuses olevaid vähemalt 0,01 ha suuruseid põlde. Toetuse taotlemiseks peavad alla 0,30 ha suurused põllud asuma ühe põllumassiivi piires kõrvuti ning nende pindala kokku peab olema vähemalt 0,30 ha.

Taotlemise märgete tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Põlde on võimalik juurde lisada, vajutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“. Samuti on võimalik ettekuvatud põlde taotluselt eemaldada, tehes märke põllu rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud põllud“.

Vajutades põllumassiivi nr/katastritunnusele, avaneb põllu kohta käiv info ja põllu joonis.

Põldude loetelus on võimalik muuta järgmisi põllu kohta käivaid andmeid:

a) põllu number – võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpitähti ei saa kasutada);
b) maakasutus – tuleb valida sobiv maakasutus rippmenüüst:

- **(KV)** karjatamine väljaspool põllumajandusmaad – mittepõllumajanduslik maa, millele ei saa toetust taotleda, sest see ei vasta põllumajandusmaa definitsioonile, kuid millel karjatatakse mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi. Selle valiku peavad tegema vaid mahetootjad, kes karjatavad sellistel aladel loomi;
- **(M)** mustkesa ehk põllumajanduskultuurideta kesa – kesa, kus vegetatsiooniperioodil toimub maa ettevalmistamine järgnevate kultuuride külviks ning eelkultuure ei kasvatata. Mustkesa tuleb harida soovitatvalt iga 2-3 nädala tagant, et umbrohutaimed ei kasvaks seal kõrgemaks kui 5 cm. Erandjuhul tulenevalt ilmastikust aktsepteeritakse mustkesana maad, millel umbrohtude kõrgus ei ületa 20 cm ja taimed ei ole jõudnud õitsemisfaasi;
- **(P)** põllumaa – teraviljad, õli- ja kiukultuurid, muud tehnilised kultuurid, kaunviljad, rühvelkultuurid, sööti jäetud maa, köögiviljad, ravim- ja maitsetaimed, mitmeliigiline väike põld ning lühiajaline rohumaa. Lühiajaliseks rohumaaks loetakse maa, millel kasvatatakse heintaimi segudena kuni 5 aastat;

- **(PK)** püsirohumad – külvikorravälised kultuurid, välja arvatud püsirohumaad ja püsirohumad, mis võtavad maa enda alla vähemalt viieks aastaks või kauemaks ja annavad korduvat saaki, sealhulgas puukoolid ja lühikese raieringiga madalmets;
- **(PR)** püsirohumaad – püsirohumaaks nimetatakse kõiki üle 5-aastaseid heintaimede põlde, mille maakasutuse tüübiks on taotlusel põldude loetelus märgitud püsirohumaad (PR). Täpsem info püsirohumaad kohta on leitav [PRIA kodulehel](#);
- **(TPR)** keskkonnatundlik püsirohumaad – püsirohumaad, mis asub Natura 2000 alal ning mille muld on 100% ulatuses turvasmuld või on maa inventeeritud väärtusliku püsirohumaana;
- **(TAR)** tagasirajatud püsirohumaad – tagasirajatud püsirohumaad käsitletakse alates tagasirajamisest püsirohumaana. Tagasirajatud püsirohumaad tuleb hoida samal kohal kuni rohumaa muutumiseni püsirohumaaks.

c) põllumajanduskultuur – iga põllu kohta tuleb rippmenüüst valida üks kultuur vastavalt valitud maakasutuse tüübile. Valides põllumajanduskultuuri, mis vajab täpsustamist taotletavate toetuse nõuete hindamiseks, tuleb taotlejal märkida ka täpsustatud kultuur(id). Seda saab teha lingi „Täpsusta kultuuri“ alt. Linki kuvatakse vaid juhul, kui tegemist on kultuuriga, mida on võimalik täpsustada;

d) otstarve/kasutusviis – rippmenüüst tuleb teha sobiv valik vastavalt sellele, mida plaanitakse põllumajanduskultuuriga teha või kuidas kultuuri kasvatada:

- **(EI)** ei hoolda – taotlemise aastal põldu ei hooldata (taotleja võib üle aasta rohumaa põllu hooldamata jätta);
- **(HM)** haljasmassiks – haljalt koristatavad taimed haljasmassi saamiseks, k.a haljaskultuurid taastuvenergia tootmiseks. Märgitakse juhul, kui rohumaa viiakse niidetud rohi lauta loomadele või tehakse siloks või heinaks või rohi hekseldatakse. HM mäрге sobib ka heinaseemne põldudele. Kui põllul plaanitakse vegetatsiooniperioodi jooksul koristada haljasmassi ja ka loomi karjatada, tuleb valik HM või KAR teha vastavalt sellele, mis on nõ põhitegevus ja toimub põllul esimesena;
- **(K)** katmikalal – kultuurid, mis kogu kasvuperioodi või enamiku sellest asuvad kasvuhoonetes, mis on kaetud klaasiga, elastse või jäiga plastiga;
- **(KAR)** karjatatav rohumaa – kui rohumaa kasutatakse loomade karjatamiseks ja karjatamine toimub suuremal osal põllu pinnast, et sel viisil täita nõue hoida maad heas põllumajanduslikus korras. KAR mäрге tuleb teha nii siis, kui toimub ainult karjatamine kui ka siis, kui maad esmalt karjatatakse ning hiljem üle niidetakse. Kui põllul tehakse esmalt niitmine, näiteks haljasmassiks, ja alles pärast karjatatakse, siis KAR ei märgita;
- **(TA)** teraks või avamaal – põllumajanduskultuuri kasvatatakse eesmärgiga jätta teraks ja/või kasvatatakse põllumajanduskultuuri avamaal või madala katte all.

e) kasutusõigus – rippmenüüst tuleb valida maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui põllul on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa põllust. Põldu ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama;

f) lisaks saab märkida, kas tegemist on HS, HK, HV või ENK põlluga. HS märgitakse, kui põldu kasutatakse heinaseemne kasvatamiseks. HK märgitakse, kui põldu kasutatakse haljaskesana.

HV märgitakse haljasväetisena kasvatatavate taimede puhul haljasmassi muldaviimise aastal. ENK märgitakse, kui põllul kasvatatakse põllumajanduskultuuri energia saamise eesmärgil;

g) mahe maakasutus – täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A - esimese aasta ülemineku põld; 2A - teise aasta ülemineku põld; 3A - kolmanda aasta ülemineku põld; M - mahepõllumajanduslik maa; MM - mitte mahepõllumajanduslik maa. Veergu on ette kuvatud Põllumajandus- ja Toiduameti poolt eelmisel aastal kindlaks tehtud ja PRIAle edastatud mahe maakasutuse andmed. Taotleja peab andmed üle vaatama ja vajadusel muutma;

h) TING VK – mäрге tuleb lisada nende põldude kohta, millistel planeeritakse tingimuslikkuse lihtsustatud külvikorra (HPK 7) nõude raames kasvatada vahekultuuri.

Kui taotleja soovib toetust taotleda pärandniitudele, siis need andmed esitatakse pärandniitude loetelus.

Taotlusel saab muuta põldude andmeid ja lisada uusi põlde. Põllu pindala muutmiseks tuleb muuta põllu piiri kaardil. Kaardile saab liikuda, kui vajutada vastava põllu rea lõpus olevat nuppu „Mine kaardile“.

Põldude joonistamisel palume jälgida, et:

- põld oleks märgitud õigele põllumassiivile;
- põld ei ületaks põllumassiivi piire, v.a juhul kui taotleja on veendunud, et üle piiri joonistatud osa on toetusõiguslik;
- põldudest oleks joonistamisel välja jäetud mittetoetusõiguslikud 0,01 ha suuremad maaalad (kivihunnikud, võsa, liigniisked alad, päikesepargid jms), millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik. Püsivad objektid (hooned, rajatised, tiigid jne) tuleb põllu pinnast välja joonistada sõltumata pindalast. Vt ka [punkt 2.2.1](#). Taotlemisel on aluseks eelmise või üle-eelmise aasta ortofotod (Kirde-Eestis 2022. a ortofotod), millel ei pruugi kõiki mittetoetusõiguslikke objekte näha olla, kuid põllu joonistamisel tuleb need välja jätta;
- maastikuelementide alune pind oleks joonistatud põllu pinna sisse, võttes arvesse maastikuelementide toetusõiguslikkust sõltuvalt maakasutuse tüübist.

Veendu, et põldude haldamise teenuses on kõik põllud, mida jätkuvalt kasutad, eelmisest hooajast üle kantud (kopeeritud) käesoleva aasta hooaega. Põldude haldamise teenuses on kasutusel hooajad (iga aasta kohta tekib vastava aasta põldude loetelu).

Uude hooaega tekivad põllud kahel viisil:

- 1) taotleja saab ise kopeerida eelmisest hooajast põllud käesolevasse hooaega;
- 2) PRIA kopeerib masskopeerimise käigus kõigi taotlejate põllud käesolevasse hooaega.

Kui taotleja on jõudnud enne masskopeerimist juba mõne enda põllu uude hooaega kopeerida, siis PRIA põlde juurde ei kopeeri. Sellisel juhul peab taotleja kõik oma vajalikud põllud ise eelmisest hooajast käesolevasse hooaega kopeerima. Käesoleval aastal toimus kopeerimine 29. märtsil.

Kui põllumassiiv on jagatud, tuleb puuduolevad põllud uuesti joonistada. Põld tuleb nimekirja lisada uue põlluna, kasutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“.

Soovi korral võib taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest taotleja ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

e-PRIAs tehakse enne taotluse esitamist süsteemi poolt kontroll taotlusele lisatud põldude pindadele. Kui taotleja(te) poolt joonistatud põldude pindalad ületavad põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala, kuvatakse taotlejale ekraanil vastav hoiatusteade põllu piiride üle kontrollimiseks ning vajadusel enne taotluse esitamist piiride parandamiseks. Vajadusel saab e-PRIAs põldude joonistamisel abi küsida, helistades põldude registri infotelefonil 737 7660.

NB! Joonistatud põldudele tuleb põldude loetelus lisada toetuse taotlemise märked.

1. Ökoalade loetelu

Ökoalade määratlemise nõue kehtib ainult ÖKO toetuse puhul, vt täpsemalt abiks taotlejale „[Ökokavade](#)“ juhendmaterjalist.

2. Pärandniitude loetelu

Taotlemise perioodi alguseks on e-PRIAs olemas teave pärandniidu tüübi, numbriga, pärandniidu pindala ja piiri, hooldamise kuupäeva ning hooldamise viisi kohta.

Toetust on õigus taotleda EELISE pärandniitude kaardikihi alusel. e-PRIAs on võimalik näha EELISesse kantud pärandniitude andmeid, kuid ala on võimalik joonistada ainult „Pärandniidud“ kihile. Kui soovitakse toetust taotleda väljapoole „Pärandniidud“ kihti, peab taotleja sellest teavitama [KeA](#) maahoolduse spetsialisti.

Pärandniitude loetellu on ette kuvatud kõik põldude haldamise teenuses käesoleva aasta hooajas olevad pärandniidu alad. PST/ÜJT, MAHE ja/või KSM toetuse taotlemiseks peavad alla 0,30 ha suurusel alal asuma ühe pärandniidu piires kõrvuti ning nende pindala kokku peab olema vähemalt 0,30 ha. Taotlemise märgete tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Alasid on võimalik juurde lisada, vajutades nuppu „Lisa taotlusele alasid“. Samuti on võimalik ettekuvatud alasid taotluselt eemaldada, tehes märke rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud alad“. Pärandniitude alade kopeerimine eelmisest aastast käesolevasse hooaega toimub sarnaselt põldude kopeerimisega.

Vajutades pärandniidu numbrile, avaneb ala kohta käiv info ja ala joonis.

Pärandniidu ala piiri või pindala muutmiseks tuleb vajutada vastava ala rea lõpus olevale „Mine kaardile“ nupule ja teha muudatused ekraanile kuvataval kaardil.

Taotlusel saab muuta või joonistada uut ala.

Pärandniitude loetelus on võimalik muuta järgmisi ala kohta käivaid andmeid:

a) ala number - võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpitähti ei saa kasutada);

b) kasutusõigus – rippmenüüst tuleb valida maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui alal on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa alast. Pärandniidu ala ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama.

c) mahe maakasutus - täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude ja pärandniidu alade osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A - esimese aasta ülemineku põld; 2A - teise aasta ülemineku põld; 3A - kolmanda aasta ülemineku põld; M -

mahepõllumajanduslik maa; MM - mitte mahepõllumajanduslik maa.

Pärandniidu alade joonistamisel palume jälgida, et:

- ala oleks märgitud õigele pärandniidule. Põllumassiivid ja pärandniidud omavahel kattuda ei saa. Kõik pärandniiduga kattuvad põllumassiivid kustutatakse põllumassiivide registrist. Seega, kui taotleja soovib toetust taotlema tulla kuni 2022. a pärandniiduga kattunud põllumassiivile, siis tuleb toetuse taotlemiseks põllumassiivi asemel taotletav ala joonistada pärandniidule;
- kui pärandniit on jagatud, tuleb puuduolevad alad uuesti joonistada. Ala tuleb pärandniitude loetellu lisada, kasutades nuppu „Lisa taotlusele alasid“.

Soovi korral võite taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest taotleja ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

NB! Joonistatud aladele tuleb pärandniitude loetelus lisada toetuse taotlemise märged.

Koondinfo

Selles sammus kuvatakse taotluse täitmise sammus kuvatud teated ja hoiatused, mida ei ole parandatud ning taotlusele märgitud andmete kokkuvõte. Vajadusel tuleb taotluse andmetes teha muudatused ning liikuda seejärel edasi, vajutades nupule „Edasi“.

Esitamine

Selles sammus peab taotleja lisama kinnitused selle kohta, et ta on tutvunud taotluse täitmisel kuvatud infoga taotlusel esitatud andmete kohta ja et ta nõustub, et isikuandmeid kasutatakse taotluse menetlemisel. Taotluse esitamiseks tuleb valida “Esita taotlus”. Taotluse eduka esitamise korral kuvatakse ekraanile teade esitamise kohta ja taotluse registreerimisnumber koos taotlustoimiku numbriga. Kui taotlus on saanud numbri, on see dokument PRIAs arvele võetud ja andmed PRIAle edastatud.

Palume mitte jätta taotluse esitamist viimasele päevale!

5.3. Taotluse lisadokumentide esitamine

Lisadokumentide esitamise teenuse kaudu saab PRIAle edastada pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusega seotud lisadokumente. Lisadokumente saab e-PRIAs esitada alles pärast taotluse esitamist. Lisadokumendi esitamiseks tuleb taotlejal menüüs „Dokumendid“ alt valida esitatud pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus, avada taotlustoimik ja seejärel vajutada taotlustoimiku päises paremal olevat nuppu “Lisa dokument”. Avanenud dokumendile tuleb oma arvutist lisada fail, mida soovitakse esitada, kirjutada lühike selgitus, vajutada “Salvesta” ja seejärel “Esita”.

Kui lisadokument on e-PRIAs taotluse juurde registreeritud, on lisadokument nähtav menüüs „Dokumendid“. Ka muul viisil (e-post, käsipost) taotluse juurde esitatud lisadokumendid on hiljem nähtavad menüüs „Dokumendid“.

SORT toetuse taotleja peab PRIAle **hiljemalt 16. juuniks** esitama **kohalikku sorti viljapuu ja marjapõõsa kohta**, mille kasvatamise eest ta toetust taotleb, ühe loetletud **dokumendi originaali**:

- ❖ taimepass;
- ❖ asjakohane erialaliidu eksperdi, teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses teadus- ja arendusasutuse eksperdi või kutseõppeasutuse seaduse tähenduses

kutseõppeasutuse eksperdi arvamus selle kohta, et taotleja poolt kasvatatav sort on toetusõiguslik;

- ❖ tarnija dokument;
- ❖ tootekirjeldus.

SORT toetuse taotleja, kes taotleb toetust **kohalikkude sortide põllu- või köögiviljakultuuri kohta**, peab PRIA-le hiljemalt **16. juuniks** esitama **külvatud seemne müügipakendi originaaletiketi**.

Taotleja ei pea eelpool nimetatud dokumente esitama, kui ta on SORT toetuse taotlemisel sama viljapuu, marjapõõsa või heintaimede kasvatamise kohta need dokumendid nõuetekohaselt PRIA-le juba esitanud. **NB!** Oluline on tähele panna, et arvesse võetakse üksnes perioodi 2023–2027 SORT toetuse taotlemisel esitatud dokumendid. Kui taotleja on varasemalt taotlenud perioodi 2014–2020 SORT toetust, siis perioodi 2023–2027 SORT toetuse taotlemisel tuleb kõik nõutud dokumendid PRIA-le uuesti esitada.

5.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine

Muudatuste tegemise tähtaeg on optimaalne tagamaks [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artikli 69 ja 70 kvaliteedi hindamise nõuetekohase rakendamise.

Taotlusel esitatud andmete muutmiseks saab alustada menüüst „Dokumendid“, valides taotluse, mida soovetakse muuta hakata. Taotluse muutmiseks tuleb valida „Esita muudatustaotlus“.

Kuni 16. juunini:

- on võimalik lisada taotlusele põldude/pärändniidu alade andmeid ja toetuste taotlemise märkeid.

17. juuni – 15. august on lubatud:

- põldude/pärändniidu alade taotlusele lisamine maakasutuse näitamiseks eelkõige TING nõuete täitmiseks;
- taotlusaluste põldude/pärändniidu alade pindalade suurendamine ja vähendamine;
- kasvatatava põllumajanduskultuuri muutmine (ainult seirataivate nõuete osas);
- taotlemise märgete eemaldamine.

16. august – 1. november:

- ei saa uusi põlde/pärändniidu alasid taotlusele lisada;
- põldude/pärändniidu alade pindala ei saa suurendada;
- põldude/pärändniidu alade pindala vähendamine on lubatud;
- kasvatatava põllumajanduskultuuri muutmine on lubatud (ainult seirataivate nõuete osas);
- taotlemise märgete eemaldamine on lubatud;
- administratiivse kontrolli ja pinnaseiresüsteemi käigus tuvastatud puuduste osas, millest on taotlejat teavitatud, on taotluse muutmine lubatud (nt ületaotlemised, topelletaotlemised).

Alates 17. juunist esitatud muudatused vaatab PRIA üle ning juhul, kui nendega ei ole võimalik arvestada, saadetakse taotlejale vastavasisuline e-kiri koos selgitustega.

NB! Taotlust saab taas muuta pärast seda, kui eelmised muudatused on PRIA poolt üle vaadatud

ja kinnitatud.

Pärast taotluse esitamist tekkinud olulistest muudatustest (nt taotlusele on ekslikult märgitud vale põllumajanduskultuur või väheneb kasutuses olev põllumajandusmaa pindala) ja nõuete täitmist takistavatest asjaoludest (nt kultuuri ikaldumine jms) peab PRIAt esimesel võimalusel, soovitatavalt 15 tööpäeva jooksul, kirjalikult teavitama ning vajadusel esitama muudatustaotluse. Nii on võimalik hoiduda järgnevatest arusaamatustest, toetussumma täiendavast vähendamisest või sellest ilmajäämisest.

Esitatud ja esitamata muudatustaotlusi saab avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest.

NB! Pärast seda, kui taotlejat on teavitatud kavatsusest teha kohapealne kontroll, ei ole taotluse muutmine lubatud selliste nõuete korral, mis ei ole pinnaseiresüsteemiga seiratavad. Seiratavate nõuete loetelu on leitav PRIA kodulehe infokeskuse leheküljelt „[Pinnaseiresüsteem](#)“.

5.5. Taotluse tagasivõtmine

Taotluse või esitatud muudatustaotluse saab tagasi võtta menüü „Dokumendid“ kaudu, valides taotluse või muudatustaotluse, mida soovitakse tagasi võtta. Seejärel tuleb vajutada nupule „Esita tagasivõtmise taotlus“. Taotluse võib e-PRIA kaudu tagasi võtta igal ajal:

- kuni 1. novembrini 2025. aastal;
- mitteseiratavate nõuete osas kuni kohapealsest kontrollist teadasaamiseni.

Tagasivõtmise taotlust on võimalik esitada kogu taotluse või viimase muudatustaotluse kohta. Viimase muudatustaotluse saab tagasi võtta, kui see ei ole „Tagasilükatud“ staatusega. Tagasilükatud muudatustaotlust ei saa tagasi võtta.

Esitatud ja esitamata tagasivõtmise taotlusi saab avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest „Lisadokumendid“ alt.

NB! Palume arvestada, et taotlus on tagasi võetud, saab uue taotluse esitada ainult taotluse vastuvõtmise perioodi jooksul ehk kuni 16. juunini.

Kui taotleja võtab tagasi esitatud taotluse 5-aastase kohustuseperioodiga toetuse osas, siis kohustus katkeb ning varasematel aastatel saadud toetus tuleb tagasi maksta.

5.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine

Põllumajandusliku majapidamise üleandmiseks loetakse põllumajandusliku majapidamise tervikuna teisele isikule võõrandamist või kasutusse andmist. Sel juhul lähevad üleandjalt ülevõtjale üle kõik toetuse taotlemisega seotud õigused ja kohustused, kui õigusaktides ei ole sätestatud teisiti.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle ajavahemikul 15. maist kuni 16. juunini, võtab üleandja enda esitatud toetuse taotluse tagasi ja ülevõtja esitab uue taotluse.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast 16. juunit, kuid hiljemalt taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembriks, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele. Kui põllumajandusliku majapidamise ülevõtja ei soovi toetust saada, antakse toetus üleandjale, kui

üleantud põllumajanduslik majapidamine ja selle üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembrit, antakse toetus üleandjale, kui üleantud põllumajanduslik majapidamine ja selle üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele. Kui üleandja ei soovi toetust saada, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Põllumajandusliku majapidamise üleandmisest tuleb PRIAt teavitada seitsme kalendripäeva jooksul. Selleks on taotlejal võimalik esitada soovituslik vorm „[Teave põllumajandusliku majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse maksmiseks](#)“, mis on leitav PRIA kodulehe konkreetse toetuse lehelt Abiks taotlejale kategooria Vormid alt. Vorm tuleb nii üleandja kui ka ülevõtja poolt digitaalselt allkirjastada ja esitada e-posti aadressil info@pria.ee.

5.7. Vääramatute jõud ja erandlikud asjaolud

Vääramatute jõud on asjaolu, mida taotleja ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest lähtuvalt ei saanud temalt oodata, et ta selle asjaoluga arvestaks, seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks. Vääramatute jõu ja erandlike asjaolude hindamisel võetakse arvesse üksikjuhtudel ilmnenuid asjaolusid.

Vääramatute jõuna käsitletakse näiteks järgmisi juhtusid:

- taotleja surm;
- taotleja pikaajaline töövõimetus;
- põllumajandusliku majapidamise või selle suure osa sundvõõrandamine, kui taotluse esitamise päeval ei olnud sellist sundvõõrandamist võimalik ette näha;
- raske loodusõnnetus või rasked ilmastikutingimused, mis kahjustavad tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist;
- loomakasvatushoone hävimine õnnetuse tagajärjel;
- kogu või osa põllumajandustootja karja kahjustav loomataud;
- taotleja ettevõtte ümberkruntimine, kui see pole algatatud omanike huvidest lähtuvalt;
- loom on taotleja tahte vastaselt karjast välja viidud ja taotlejal on selle tõendamiseks Politsei- ja Piirivalveametile esitatud avalduse ärakiri;
- loom on haiguse või õnnetuse tõttu surnud või veterinaarsetel näidustustel hukatud ning taotlejal on selle tõendamiseks veterinaararsti kirjalik kinnitus.

Vääramatute jõud peab olema tekkinud kummagi poole süüta. Näiteks, kui taotlejal on maa kasutamiseks või loomade pidamiseks sõlmitud rendileping ja rendileandja seda rikub, ei ole tegemist vääramatute jõuga. Lepingu rikkumisel saab taotleja oma õiguste kaitseks pöörduda maakohustus tsiviilkohtumenetluse seadustiku korras.

Tavapärasest hoolsuskohustusest lähtuvalt tuleb taotlejal vääramatust jõust ja erandlikest asjaoludest tingitud toetuse kasutamisega seotud kohustuse täitmisel ilmnenuid takistusest PRIAt mõistlikul ajal kirjalikult teavitada e-posti aadressil info@pria.ee. Teavitus tuleb saata soovitatavalt 15 tööpäeva jooksul alates vääramatute jõu või erandliku asjaolu ilmnemisest. Teavituse tulemusena on PRIAl võimalik kontrollida teavituses toodud asjaolude olemust (nt ei ole vääramatute jõud looma realiseerimine majandustegevusest tulenevalt) ja arvestada sellega toetuse nõuete hindamisel. Taotleja peab arvestama, et erandlikest asjaoludest teavitamine võib leevendada tähtjaks nõude täitmata jätmise sanktsiooni, kuid ei pruugi vabastada teda nõude täitmisest ja nõue tuleb täita esimesel võimalusel. Eelnevast tulenevalt võetakse teavitus

menetluse, mille tulemusena selgub sõltuvalt asjaoludest ka selle mõju toetusele.

6. TAOTLUSE MENETLEMINE

Toetuste taotluste menetlus ning selle raames tehtavad toimingud on haldusmenetlus [haldusmenetluse seaduse](#) tähenduses. Iga taotluse menetluses läbi viidava kontrolli eesmärk on tuvastada taotleja ja taotluse, sh ellu viidava või ellu viidud tegevuse vastavus kehtivatele nõuetele. Selleks on kohustus toetust menetleval, välja maksva ja järelevalvet teostaval asutusel kontrollida nõuete täitmist ning taotluses esitatud andmete õigsust. Järelevalvet nõuete täitmise üle teevad oma pädevuse piires PRIA, KeA, MaRU, Tööinspeksioon ning Põllumajandus- ja Toiduamet (edaspidi PTA).

PRIA jätkab ka eelarveperioodil 2023-2027 looma- ja pindalatoetuste võimalike kunstlike tingimuste tekitamise kontrollimist. Eesmärk on kontrollida probleemseid taotlusi enne toetuse määramise otsuse tegemist, et anda toetust vaid neile taotlejatele, kes vastavad toetuste määrustes sätestatud tingimustele ja eesmärkidele ega ole toetuse saamise nõuete täitmiseks tekitanud kunstlikke tingimusi. Kui kontrolli käigus tehakse kindlaks, et rikkumine on toime pandud tahtlikult, on tegemist pettusega, millele võib lisaks toetusest ilmajäämisele järgneda täiendava kaitsemeetmena kuni kaheaastane toetusetaotluse esitamise keeld. Halvimal juhul võib järgneda ka kriminaalmenetlus.

Näiteks on kunstlike tingimuste tekitamisena käsitletav toetuste saamiseks uute ettevõtete loomine või olemasolevate ettevõtete vahel, kus ettevõtte on ühe ja sama isiku juhtimise ning kontrolli all, loomade/põldude liigutamine selliselt, et taotletud ettevõtte vastaksid toetuse saamise nõuetele (näiteks kuni kehtestatud piirmäärani loomade/põldude jagamine). Sellisel juhul võib olla tegemist kunstlikult loodud tingimustega, millega on üritatud toetust saada rohkem, kui ühele taotlejale kehtestatud piirmäär võimaldaks.

Kunstlike tingimuste loomist võib esineda lisaks kehtestatud piirmääradest kõrvale hiilimisele ka nõuete täitmise vältimiseks. Samuti kontrollitakse valeandmete esitamist ning nende esinemisel rakendatakse vastavaid kaitsemeetmeid.

Taotluse kontrollimine jaguneb administratiivseks ja kohapealseks kontrolliks, mida toetab pinnaseiresüsteem. Kontrollitakse, kas taotleja ja põllumajandusmaa vastavad toetusõiguslikkuse ja tingimuslikkuse nõuetele ning lisaks kontrollitakse nõuetega sätestatud dokumente (näiteks põlluraamatut, väetamisplaani, mullaproovide laboriprotokolle jm). PRIA viib administratiivset kontrolli läbi kõikide esitatud taotluste üle ning eelkõige elektrooniliste vahendite kaudu. Otsus teostada kohapealseid kontrole ja pinnaseiresüsteemi kvaliteedi hindamist tehakse valimipõhiselt.

Nimekiri 2025. aastal seiratavatest nõuetest on leitav [PRIA kodulehelt](#). MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR ja NIIT toetused on osaliselt seiratavad toetused. SORT toetuse puhul on tegemist mitteseiratava toetusega.

6.1. Halduskontroll

Halduskontrollid peavad võimaldama nõuete rikkumise avastamist, eelkõige automaatset avastamist, infotehnoloogiliste vahendite abil. Halduskontrollid sisaldavad riskkontrole. Kontrollid hõlmavad kõiki üksikasju, mida on võimalik ja kohane halduskontrolli vahenditega kontrollida.

Taotluse esitamise käigus kontrollib infosüsteem:

- kas taotleja iga taotletud MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR,

PÕHJAVESI-VPR või VPR põld on vähemalt 0,30 hektarit;

- kas NIIT toetuse taotlemisel on iga taotletud ala vähemalt 0,10 hektarit;
- kas SORT toetust on taotletud minimaalselt määrusega sätestatud pinnale, sõltuvalt kasvatatavast kultuurist ja sordist;
- kas põllumajanduskultuur on taotletud toetuse jaoks toetusõiguslik;
- kas taotleja on füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik (NIIT, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja VPR toetuse puhul on toetusõiguslik ka füüsiline isik).

Kui taotlus on esitatud, kontrollib PRIA:

- põllumassiivi pindala ületaotlemist, s.t põllumassiivi põhiselt taotlustes kirjas olevat põldude pindalade summat võrreldakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindalaga. PRIA kontrollib põllumassiivil asuvate põldude pindalaid ortofotodelt, kuid vajadusel ka kohapeal;
- topelittaotlemisel, s.t taotlemisel samale maale erinevate taotlejate poolt, maa kasutamise õiguslikku alust;
- kas MULD, PÕHJAVESI või PINNAVESI toetuse taotleja on aktiivne tootja;
- kas MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR ja PÕHJAVESI-VPR toetuse taotleja taotleb lisaks KSM toetust (esimesel kohustuseaastal peab taotleja ka saama KSM toetust) või kas taotlejal on kohustuseaasta keskmisena vähemalt 1 loomühikule vastaval arvul veiseid, hobuseid, lambaid või kitsi;
- MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR ja NIIT toetuse taotlejatel koolituse läbimist;
- SORT toetuse taotlejatel taotluse osaks olevate lisadokumentide esitamist;
- tingimuslikkuse raames püsirohumaat säilitamise kohustuse ja lihtsustatud külvikorra nõude täitmist.

Kui administratiivse kontrolli käigus avastatakse märke võimalikust nõuete rikkumisest, viiakse läbi järelkontroll mistahes teise asjakohase menetluse ja vajadusel kohapealse kontrolli abil või saadetakse taotlejale järelepärimine.

6.2. Kohapealne kontroll

Kohapealsed kontrollid algavad pärast taotluste vastuvõttu ning kestavad vajadusel aasta lõpuni. NIIT toetuse teatud nõudeid (näiteks niite äraveo kontroll) kontrollitakse ka taotluse esitamise aastale järgneva aasta kevadel. Tingimuslikkuse nõuete täitmist kontrollitakse aastaringelt.

Kohapealseid kontrole tehakse kontrollvalimite alusel. Kohapeal kontrollitakse eelkõige mitteseiratavate nõuete täitmist, vajadusel kontrollitakse ka seiratavate nõuete täitmist.

Põldude/pärandniidu alade pindalade kontrollimiseks kasutatakse vajadusel GPS-seadmega mõõtmist. PRIA ja KeA võivad kasutada kohapealsete kontrollide läbiviimiseks ka ATVd. ATV kasutamisest antakse taotlejale eelnevalt teada. Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel inspektorile ette näitama põllu/ala piiri. Visuaalselt kontrollitakse, kas tingimuslikkuse raames säilitamisele kuuluvad maastikuelemendid, mis on arvestatud taotletud pindala hulka, vastavad kehtestatud parameetritele (sõltuvalt maastikuelemendi tüübist kontrollitakse selle suurust, laiust, kõrgust või pikkust jms) ja asukohale ning kas põllu maakasutus vastab maastikuelemendiga seotud maakasutusele (näiteks kas põllusaar on põllumaaga ümbritsetud – maakasutus P või M). Erinevuste leidmisel maastikuelemendid mõõdetakse ning mittevastavad maastikuelemendid arvestatakse taotletud pindalast välja.

Kohapeal kontrollitavad dokumendid on olenevalt taotletud toetusest järgmised:

põlluraamat(ud), maa kasutusõigust tõendavad dokumendid, mullaproovide laboriprotokollid, väetamisplaanid jms.

Toetuse baasnõuete ja toetatava tegevuse nõuete rikkumist hinnatakse vastavalt selle raskusele, ulatusele, püsivusele ja korduvusele. Hindamine toimub hindamismaatriksite alusel, mis avaldatakse PRIA kodulehel. Kohapealset kontrolli läbiviiv teenistuja võib põhjendatud juhtudel rikkumise hindamisel kasutada kaalutusõigust ja hinnata rikkumist maatriksist erinevalt.

PRIA kontrollib kohapeal MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR ja SORT toetuse toetusõiguslikkuse nõudeid ja toetuse nõudeid. KeA kontrollib kohapeal NIIT toetusõiguslikkuse ja toetuse nõudeid, lisaks kontrollib PTA NIIT toetuse baasnõuet, mille kohaselt peab taotleja loomakaitseaduse alusel põllumajanduslooma tervist ja heaolu kontrollima nii sageli, kui seda on vaja välditavate kannatuste ärahoidmiseks.

Kohapealses kontrollis täidetakse kontrollaruanne, kuhu ka taotlejal on võimalik lisada omapoolsed märkused. Kontrollaruande allkirjastavad kontrolli läbiviiv teenistuja ja soovi korral taotleja või tema volitatud esindaja. Kontrollaruande allkirjastamisega tõendab taotleja või tema esindaja, et on teadlik majapidamises läbi viidud kohapealsest kontrollist ning talle on võimaldatud esitada ja lisada kontrollaruandele märkuseid (allkiri ei tähenda nõustumist kontrolli tulemustega). Koopia kontrollaruandest tehakse taotlejale nähtavaks e-PRIAs ning sellekohane teavitust saadetakse taotlejale e-kirjana. Kui taotlejal on pretensioone kohapealse kontrolli läbiviimise või tulemuste kohta, saab ta need esitada 15 kalendripäeva jooksul alates kontrolli toimumisest ja/või kontrollaruande koopia kättesaamisest. Pretensioonid tuleb esitada kirjalikult.

6.2.1. Tingimuslikkuse kontrollisüsteem

Tingimuslikkuse süsteemi nõuete täitmist kontrollivad kohapeal PRIA, PTA ning KeA, igauks oma pädevuse piires. PRIA teeb tingimuslikkuse raames kõigi taotlejate puhul lisaks administratiivset kontrolli püsirohumaa säilitamise nõude ning lihtsustatud külvikorra nõude täitmise osas.

6.2.1.1 Sotsiaalse tingimuslikkuse kontrollisüsteem

Sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi nõuete täitmist kontrollib Tööinspeksioon oma pädevuse piires.

6.3. Pinnaseire

[Komisjoni rakendusmääruse \(EL\) nr 2022/1173](#) artikli 65 kohaselt on „pinnaseiresüsteem“ kord, mille alusel regulaarselt ja süstemaatiliselt vaadelda, jälgida ja hinnata põllumajanduslikke tegevusi ja tavasid põllumajandusmaal Copernicuse Sentinel satelliidiandmete või muude vähemalt samaväärse väärtusega andmete alusel. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2022/1172 artikli 5 kohaselt peab pinnaseiresüsteemile kohaldama igal aastal nõuetekohast kvaliteedihindamist vastavalt Euroopa liidu tasandil välja töötatud metodikale.

Pinnaseirega tuvastatakse süstemaatiliste satelliidivaatluste põhjal põllul tehtavaid põllumajanduslikke tegevusi ja/või põllul kasvatatavat kultuuri(gruppi). Põldude pindalaid seire käigus ei mõõdata.

Pinnaseire objektideks on põllumajandusmaa, mille sees on nii põllumaa, püskikultuuride alune maa, rohumaad kui pärandniidud. Süsteem põhineb satelliidiandmetel, mille kasutamiseks on välja töötatud mudelid. Satelliidiandmete abil vaadeldakse kõiki pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlustel märgitud põlde ja pärandniite. Väljundiks on markerid: mittetoetusõiguslikud

objektid, homogeensus, niitmine, kündmine, kultuurigrupp. Markerite abil tehakse kindlaks toetuskõlbmatute alade olemasolu, seda eelkõige alaliste struktuuride tõttu, toetuskõlbmatu maakasutuse olemasolu, põllumajandusmaa kategooria muutus, olenemata sellest, kas tegemist on põllumaa, püsiluhtude aluse maa või püsirohumaaga.

Pinnaseiresüsteem käivitatakse 1. mail. Alates juulist väljastab süsteem PRIA-le regulaarselt markerite tulemused. Perioodiliselt laekub satelliidiandmeid juurde kuni augusti, võimalusel septembri lõpuni. Kui taotleja on teinud taotlusel muudatusi, teeb süsteem ümberarvutused olemasolevate satelliidiandmete baasil. Viimased arvutused tehakse oktoobris.

Seire käigus arvutatakse igale põllule kõikide alljärgnevalt nimetatud markerite väärtused.

- **Mittetoetusõiguslike objektide marker.** Mittetoetusõiguslike objektidena käsitletakse põllu sees asuvaid püsivaid struktuure nagu teed, hooned jms rajatised. Võsa käsitletakse samuti mittetoetusõigusliku objektina, juhul kui see on nii suur, et takistab järgmisel kasvuperioodil maa põllumajanduslikku kasutamist.
- **Homogeensus marker.** Homogeenseks loetakse põldu, kus kogu põllu ulatuses on tegemist sama kultuuriga ja sama maakasutusega või on tehtud sama tegevust (näiteks on põld ühtlaselt niidetud või ühtlaselt küntud). Mittehomogeensus puhul on olukord vastupidine ning see võib viidata sellele, et põllul on tuvastatud kasvamas mitu erinevat kultuuri.
- **Kündmise marker.** Kündmise all mõeldakse kõiki põllutöömasinate abil tehtud tegevusi, mille tagajärjel näeme põllul ilma taimestikuta pinda. Seirega tuvastatakse, kas leidub periood, kus põld on taimestikuta.
- **Niitmise marker.** Leitakse suuremad biomassi languse hetked. Eriti oluline on esimene hetk, sest see näitab, et põllul on märgata tegevust. Niitmise markeri alla loetakse tinglikult ka biomassi vähenemist, kui selle põhjuseks on karjatamine.
- **Kultuurigrupi marker.** Kõik kultuurid, millele saab pindalapõhiseid toetusi taotleda on koondatud kultuurigruppidesse. Seirega tuvastatakse, millisesse kultuurigrupi põllul kasvav kultuur kuulub.

Markerite tulemuste põhjal arvutatakse, kas põllule kehtivad toetuse nõuded on täidetud. Nõuded, mis kehtivad kõikidele põldudele, sõltumata taotletud toetusest on:

- põllul ei tohi paikneda mitte-toetusõiguslikke objekte;
- põld peab olema homogeenne;
- tuvastatud maakasutus ja kultuur peab olema kooskõlas taotletud maakasutusega.

Nende kolme nõude täitmisest kogutakse teave mittetoetusõigusliku objekti markeri, homogeensus markeri ja kultuurigrupi markeri alusel. Maakasutuse tuletab süsteem kultuurigrupi markerist. Kündmise marker, niitmise marker ja kultuurigrupi marker on seostatud konkreetsete taotletud toetuste nõuetega.

Kui süsteem on andnud märku, et mingi nõude täitmisel tuvastati erinevus taotletust ja/või seiretava nõude rikkumine, saadab PRIA taotlejale olukorra täpsustamiseks e-kirja, kus palutakse taotlejal teha asukohamärgisega fotod, kasutades fotoäppi Iva, või teha pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse muudatus, et taotlus vastaks tegelikkusele.

PRIA poolt arendatud Iva äpi abil saab taotleja põldudest teha asukohamärgisega foto ning saata selle PRIA-le. Fotosid saab teha etteantud tähtaja piires endale sobival ajal. Kui endal ei ole foto tegemiseks võimalust, saab fotod lasta teha endale usaldusväärsel inimesel. Tõendusväärse tagamiseks on oluline, et fotod tehakse just kasutades Iva äppi. Muudmoodi tehtud ning e-posti teel saadetud fotod ei ole tõenduse väärtusega. Fotoülesande teavituskirjast leiab juhised, kuidas äppi alla laadida ja viite äpi kasutusjuhendile.

Taotlejal on võimalik taotlust muuta kuna 1. novembrini. Kui taotleja ei reageeri kirjale või pole esitatud selgitus piisav, st olukord jääb selgusetuks, suunatakse see põld kohapealsesse kontrolli. Kui taotlejat on informeeritud leitud mittevastavustest ja ta teeb ise taotlusel vajalikud muudatused, siis selle eest taotleja toetust ei vähendata. Juhul, kui põld on suunatud kohapealsesse kontrolli, siis taotlust ei saa enam mitteseiratavate nõuete osas muuta.

Pinnaseirest saadavad tulemused on sisendiks ka administratiivsete kontrollide tegemisel. Kui taotletud toetusel on ka mitteseiratavaid nõudeid (näiteks taimekaitsevahendite kasutamise piirangud), siis nende nõuete täitmist kontrollitakse kohapeal valimi alusel.

Kvaliteedikontrolli tehakse valimi alusel, valdavalt kohapeal. Selle eesmärk on PRIA seiresüsteemi toimimise kontrollimine. Kvaliteedikontroll hõlmab nii põldudele, kui kogu taotlusele kohalduvaid nõudeid.

7. TOETUSE VÄHENDAMINE

Toetuse vähendamise korral kohaldatakse [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) § 13 lõikes 3 sätestatud, mille kohaselt võib PRIA vähendada makstavat toetust või keelduda toetuse maksmisest, kui enne toetuse maksmist tehakse kindlaks, et taotleja rikub tegevuse elluviimise nõudeid või ei täida muid toetuse saaja kohustusi. Toetuse vähendamise suurus või mittemaksmine otsustatakse arvestades rikkumise raskust, ulatust, püsivust ja korduvust.

Korduvuse leidmisel võetakse arvesse sama nõude rikkumised, mis on tuvastatud sama toetuse taotlemisel kogu programmiperioodi 2023–2027 jooksul.

- Näiteks, kui taotleja taotles NIIT toetust 2024. aastal ning taotluse kontrollimisel tuvastati, et taotleja ei olnud pärandniitu nõuetekohaselt 1. oktoobriks karjatanud, siis 2025. aastal sama nõude rikkumise tuvastamisel, on tegemist nõude korduva rikkumisega.

Nõude korduva rikkumise korral sõltub toetussumma lõplik vähendamine sellest, mitmendat korda on kogu programmiperioodil 2023–2027 sama nõuet rikutud. Kui rikkumine on tuvastatud teist korda, siis korrutatakse kontrolli aastal kindlaks määratud toetuse vähendamise protsent 2-ga, kui rikkumine on tuvastatud kolmandat korda, siis korrutatakse protsent 3-ga jne.

- Näiteks taotleb taotleja 2025. aastal NIIT toetust, mille raames tuvastatakse, et 1. oktoobriks ei ole taotleja pärandniitu nõuetekohaselt karjatanud. Hindamismatriksi alusel, võttes arvesse rikkumise raskust, ulatust ja püsivust, leitakse toetussumma vähendamise protsent, milleks on 20%. Kuna taotleja rikkus sama toetuse raames sama nõuet ka 2024. aastal, on tegemist teist korda sama nõude rikkumisega. Seega lõpliku toetussumma vähendusprotsendi leidmiseks tuleb 20% korrutada 2-ga ($20 \times 2 = 40$), mis tähendab, et taotleja toetust vähendatakse 2025. aastal 40%.

Baasnõuete ja toetatava tegevuse elluviimise nõuete rikkumise korral vähendatakse taotlejale antavat toetust, võttes aluseks taotluse alusel kindlaks määratud summa, mida taotlejal oleks õigus saada, millest on maha arvatud [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) 12. peatükis sätestatud kaitsemeetmete kohaldamisega (tingimuslikkuse ja pindala erinevusega seotud vähendamised) seotud summa.

MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR, SORT ja NIIT toetuse nõuete rikkumiste hindamismatriksid leiab [PRIA kodulehelt](#) vastava toetuse lehel.

7.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse nõuete rikkumise ja pindala

erinevuste tõttu

Kui taotleja ei täida toetusõiguslikkuse nõudeid, jäetakse taotlus tervikuna rahuldamata.

- Näiteks jäetakse taotlus tervikuna rahuldamata, kui MULD, PÕHJAVESI või PINNAVESI toetuse taotleja ei ole aktiivne tootja või MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR või PÕHJAVESI-VPR toetuse taotleja ei taotle KSM toetust (või esimesel kohustuseaastal ei maksta taotlejale KSM toetust) või ei ole taotlejal kohustuseaasta keskmisena 1 loomühikule vastaval hulgal veiseid, hobuseid, lambaid või kitsi.

Pindala erinevuste eest kaitsemeetmete kohaldamisel arvutatakse erinevus taotlusel märgitud ja kindlaksmääratud pindala vahel eraldi iga taotletud pindalatoetuse kohta. **Pindala erinevus arvutatakse eraldi kõigi selliste maade kohta, mille kohta on kehtestatud ühesuguse suurusega ühikumäär**, seejuures tasaarvestatakse omavahel taotlusel märgitust suuremad ja väiksemad kindlaksmääratud maa pindalad.

Kui taotlusel esitatud pindala ja kontrolli tulemusel kõigile toetuse nõuetele vastavaks tunnistatud kindlaksmääratud pindala on erinevad, vähendatakse toetuse summat pindala erinevuse ulatusest lähtudes.

Taotlusel esitatud ja kindlaksmääratud pindala erinevus	Toetuse määramine ja vähendamine
Taotlusel esitatud pindala on väiksem, kui kindlaksmääratud pindala.	Toetus määratakse taotlusel esitatud pindala alusel.
Taotlusel esitatud pindala ja kindlaksmääratud pindala erinevus on kuni 3% või kuni 2 hektarit kindlaksmääratud pindalast.	Toetus määratakse ühikumääragrupis kindlaksmääratud pindala alusel.
Taotlusel esitatud pindala ja kindlaksmääratud pindala erinevus on üle 3% ja üle 2 hektari, kuid mitte üle 50% kindlaksmääratud pindalast.	Toetus määratakse ühikumääragrupis kindlaksmääratud pindala alusel. Lisaks vähendatakse toetuse summat taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevusele vastava toetuse suuruse võrra. Esmakordsel nõude rikkumisel arvestatakse vähenduse summaks pool taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevusele vastavast toetuse suurusest. Nõude korduva rikkumise korral vähendatakse toetust taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevusele vastava toetuse suuruse võrra.
Taotlusel esitatud pindala ja kindlaksmääratud pindala erinevus on üle 2 hektari ja üle 50% kindlaksmääratud pindalast.	Taotlus jäetakse ühikumääragrupis tervikuna rahuldamata.
Toetust taotletakse maa kohta, mille kohta kehtestatud ühikumäär on suurem, kui on kindlaksmääratud maa kohta kehtestatud ühikumäär.	Taotlus jäetakse seda maad puudutavas osas tervikuna rahuldamata. Lisaks vähendatakse toetust sõltuvalt, kas tuvastatud pindala erinevus on kuni 50% või üle 50% kindlaksmääratud pindalast, võttes aluseks selle maa kohta kehtestatud ühikumäära, mille kohta taotleja toetust taotles.

Toetust taotletakse maa kohta, mille kohta kehtestatud ühikumäär on väiksem, kui on kindlaksmääratud maa kohta kehtestatud ühikumäär.	Toetuse määramisel võetakse aluseks selle maa kohta kehtestatud ühikumäär, mille kohta taotleja toetust taotles.
---	--

Näide: Taotleja taotles toetust 100 ha rohumaa kohta, tegelikkuses määrati kindlaks 80 ha rohumaid. Taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevus on 25% ($20 \cdot 100/80$). Toetust määratakse taotlejale 80 ha rohumaa eest. Lisaks tuleks taotleja toetust täiendavalt vähendada 20 hektarile vastava toetuse suuruse võrra, sest selles osas ületab taotletud pindala kindlaksmääratud pindala. Kuna tegemist on esmakordse nõude rikkumisega, arvestatakse vähenduse summaks pool taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevusele vastavast toetuse suurusest ehk 10 hektarile vastav toetuse suurus.

Täpsemat infot vähendamise aluste kohta leiab [PRIA kodulehelt](#).

7.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu

[Tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi](#) mistahes nõude rikkumise korral vähendatakse kõiki taotletud toetusi, millele tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse kontrollisüsteem kehtib. Nõuded kehtivad kalendriaasta järgi – kui mõne nõude rikkumine tuvastatakse 2025. aastal, siis vähendatakse ka 2025. aastal taotletud pindala- ja/või loomatoetusi.

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete, kohustuslike majandamisnõuete ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ja tööandja kohustuste järgimise puhul hinnatakse leitud rikkumiste korral, kas tegemist on hooletusest või tahtlikkusest tingitud rikkumisega, rikkumise raskust, püsivust ning ulatust ning kas on kergendavaid asjaolusid. Hindamine toimub vastavalt hindamismaatriksitele, mille alusel moodustub toetussumma vähendamise protsent. Hindamismaatriksid avaldatakse [PRIA kodulehel](#).

Tingimuslikkuses on kasutusel mõiste „tähtsusetu tagajärjega mittetahtlik rikkumine“, mida kontrolliasutused võivad teatud juhtudel rakendada kohapealse kontrolli käigus tuvastatud tingimuslikkuse väiksemate rikkumiste korral. Sellisteks väiksemateks rikkumisteks on rikkumised, mida on võimalik lihtsate vahenditega kõrvaldada.

Tähtsusetu tagajärjega mittetahtliku rikkumise võib kohapealset kontrolli läbi viinud inspektor lugeda ebaoluliseks juhul, kui tegemist on kohe eemaldatava puudusega ja mille hindamisel punktisumma ei ületaks 3 punkti.

Ka sotsiaalse tingimuslikkuse puhul ei too iga rikkumine kohe kaasa toetuste vähendamist. Kui Tööinspeksioon on tuvastanud rikkumise nõudel, mis kuulub sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi, siis antakse taotlejale viis päeva rikkumise kõrvaldamiseks. Juhul, kui taotleja puudused vabatahtlikult viie tööpäeva jooksul kõrvaldab, ei loeta rikkumist sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumiseks. Juhul, kui taotlejale tehakse ettekirjutus, siis teavitatakse sellest ka PRIAt ning sellele järgneb toetuse vähendamine.

Kui tingimuslikkuse või sotsiaalse tingimuslikkuse rikkumine tuleneb põllumajandustootja mittetahtlikkusest, on üldreeglina vähendamise ulatuseks 3% kogusummast. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrollaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada, kas seda protsenti vähendada 1%-ni. Iga mittetahtliku rikkumise % leitakse eraldi. Mittetahtlikud rikkumised liidetakse ja kui rikkumistel ei olnud tõsiseid tagajärgi või rikkumised ei olnud seotud rahva- ja loomatervisega, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni 5% toetussummast. Samas, kui vähemalt üks rikkumine oli tõsiste tagajärgedega või rikkumine oli seotud rahva- ja loomatervisega, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni

10%.

Kui rikkumine on püsiv või on taotleja kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul rikkunud sama nõuet või standardit eelnevalt üks kord mittetahtlikult, vähendatakse toetussummat üldreeglina 10%. PRIA teavitab taotlejat, et sama nõude rikkumise veelkordsel kindlakstegemisel käsitletakse seda tahtliku nõude rikkumisena.

Kui mittevastavus on olnud taotleja poolt tahtlik või nõuet rikutakse mitmendat korda, on vähendamise ulatuseks üldreeglina 15%. Lähtuvalt eksimuse suuruselt on võimalik seda protsenti vajaduse korral suurendada kuni 100%-ni toetuse kogusummast.

PRIA arvutab [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) 2022/1172 III peatüki](#) kohaselt nõuete rikkumisel toetuste vähendused nende maksete põhjal, mis on tehtud või tehakse sellel aastal, mil niisugune rikkumine toime pandi. Leitud vähendust kohaldatakse nendele maksetele, mis tehakse rikkumise tuvastamise aastal.

See tähendab, et 2025. aasta kohapealsete ja administratiivsete kontrollide käigus tuvastatud rikkumised, mis pandi toime eelneva kolme aasta (2022-2024) jooksul, arvatakse vastava aasta rikkumiste hulka. Tagasiulatuvalt arvutatakse nende nõuete rikkumise eest vähendus vastaval aastal määratud toetussummadest, kuid leitud vähendus võetakse maha 2025. aastal määratud toetussummast.

Sotsiaalse tingimuslikkuse puhul on 2025. aastal tegemist esmakordse rakendamisega ning seetõttu seal tagasiulatuvaid rikkumisi ei arvestata.

8. TOETUSE MÄÄRAMINE VÕI TAOTLUSE RAHULDAMATA JÄTMINE

PRIA otsustab MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR, SORT ja NIIT toetuse taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise hiljemalt 10. veebruariks 2026.

Toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab PRIA e-kirjaga neid taotlejaid, kes on kliendi andmetesse lisanud e-posti aadressi. Taotlejatele, kes ei ole e-posti aadressi lisanud, saadab PRIA 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist otsuse väljavõtte tähitud postiga. Toetuse taotleja saab otsustega tutvuda e-PRIAs, valides menüüribalt „Dokumendid“.

Palume ka üle kontrollida oma seadmete e-posti aadressi rämpsposti seadistused. Võib juhtuda, et e-post on seadistatud selliselt, et PRIA saadetud e-kirjad jõuavad rämpsposti hulka. Sel juhul palume märkida PRIA turvaliseks saatjaks.

Taotlus jäetakse tervikuna rahuldamata järgmistel juhtudel:

- taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist;
- taotleja ei vasta kohustuseaastal konkreetse toetuse toetusõiguslikkuse nõuetele. Kui toetusõiguslikkuse nõude rikkumine tuvastatakse 5-aastase kohustuse puhul kohustuseperioodi esimesest aastast hilisemal aastal, nõutakse eelnevatel aastatel makstud toetus tagasi;
- taotleja on taotlusele märkinud tegelikust nõuetekohasest tuvastatud pindalast üle 50% suurema pindala. Sel juhul jääb taotleja ühikumääragrupi osas toetusest ilma;
- taotleja rikub toetuse baasnõudeid või toetatava tegevuse nõudeid ulatuses, mis üksi või

koosmõjus vähendavad toetuse summa nullini.

9. TOETUSE MAKSMINE

MULD, PÕHJAVESI, PINNAVESI, MULD-VPR, PÕHJAVESI-VPR, VPR, SORT ja NIIT toetused makstakse välja hiljemalt **30. juuniks 2026**.

NB! Arveldusarve numbri või konto omaniku nime muutumisest palume taotlejal kohe PRIAt teavitada. Toetuse taotleja peab olema ise konto omanik. Vastasel juhul ei ole võimalik toetussummat üle kanda. Taotleja andmete muutmine toimub kõige kiiremini e-PRIA kaudu. Kui ei ole vaja teha andmete lisakontrolle, siis toimub e-PRIA kaudu esitatud kliendiandmete muutmine kohe.

e-PRIA teenuses „Maksed ja võlgnevused“ on võimalik igal taotlejal vaadata oma kõige täpsemat ja viimast finantsuhete seis PRIAga. Näha saab kliendile tehtud/tehtavaid makseid ja kõiki võlgnevusi. Maksete leheküljel on vaikumisi toodud kliendi maksed viimase aasta jooksul. Samuti on toodud need maksed, mis tehakse tulevikus (maksed kuupäev on kas täidetud tuleviku kuupäevaga või on täitmata). Kui PRIA finantsosakond on edastanud maksed riigikassasse (reeglina 2-7 tööpäeva jooksul alates makseotsuse allkirjastamisest/digitembeldamisest), saab väljamakse kuupäev, millal toetusraha kliendi arvele laekub, kliendile nähtavaks ka e-PRIAs.

Eraisikutele makstavatelt summadel peetakse kinni üksikisiku tulumaks. Toetust saavatel eraisikutel on võimalus esitada PRIAle ühekordne avaldus selle kohta, et toetuselt tulumaksu kinnipidamisel arvestataks maksustatavalt summalt eelnevalt maha tulumaksuvaba määr. Info põllumajandustoetuste maksustamise kohta (sh avalduse vorm) on kättesaadav PRIA kodulehe infokeskuse lehelt [PRIA toetuste maksustamisest](#).

Tulude deklareerimisega seotud küsimustes palume pöörduda otse Maksu- ja Tolliameti poole infotelefonil 880 0811 või e-kirja teel aadressil eraklient@emta.ee. Lisainfot toetuste maksustamise kohta leiab [Maksu- ja Tolliameti kodulehelt](#).

9.1. Ühikumäärad

9.1.1. MULD toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku rohumaa kohta kalendriaastas on 70 eurot.

9.2.2. PÕHJAVESI toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku rohumaa kohta kalendriaastas on 180 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku kuni 20 protsenti.

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku rohumaa kohta kalendriaastas on 85 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku üle 20 protsenti.

9.2.3. PINNAVESI toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku maa kohta kalendriaastas on 220 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku kuni 20 protsenti.

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku maa kohta kalendriaastas on 110 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast üle 20 protsendi.

9.2.4. MULD-VPR toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku rohumaa kohta kalendriaastas on 100 eurot.

9.2.5. PÕHJAVESI-VPR toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku rohumaa kohta kalendriaastas on 220 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku kuni 20 protsenti.

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku rohumaa kohta kalendriaastas on 110 eurot, kui toetusõiguslikud ja muud rohumaad moodustavad kalendriaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku üle 20 protsendi.

9.2.6. VPR toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari toetusõigusliku maa kohta kalendriaastas on:

- 80 eurot eksperdi inventeeritud väljaspool kaitstavaid alasid asuva pärandniidu säilitamise korral;
- 50 eurot eksperdi inventeeritud kõrge loodusväärtusega püsirohumaa säilitamise korral.

9.2.7. SORT toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär kohalikku sorti põllu- või köögiviljakultuuri kasvatamise eest on ühe hektari maa kohta kalendriaastas:

- 20 eurot talirukki kasvatamise korral;
- 50 eurot kaunvilja, välja arvatud põldoa „Helbi“ kasvatamise korral;
- 50 eurot valge ristiku kasvatamise, välja arvatud ristiku seemnekasvatuse korral;
- 120 eurot heintaime seemnekasvatuse korral;
- 70 eurot kartuli kasvatamise korral;
- 500 eurot kaalika, söödapeedi ja põldoa „Helbi“ kasvatamise korral;
- 1500 eurot valge peakapsa kasvatamise korral;
- 1200 eurot hariliku sibula kasvatamise korral.

Toetuse ühikumäär kohalikku sorti puuviljakultuuri kasvatamise eest on 12 eurot viljapuu kohta kalendriaastas ning kohalikku sorti marjakultuuri kasvatamise eest 5 eurot marjapõõsa kohta kalendriaastas.

9.2.8. NIIT toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär põhitegevuse elluviimise eest ühe hektari maa kohta kalendriaastas on:

- 1) 100 eurot enne 15. juulit pärandniidu niitmise, välja arvatud puisniidu niitmise korral;
- 2) 150 eurot alates 15. juulist pärandniidu niitmise, välja arvatud puisniidu niitmise korral;
- 3) 600 eurot puisniidu niitmise korral;
- 4) 300 eurot puisniidu taastamisjärgse hooldamise korral;
- 5) 185 eurot pärandniidu karjatamise korral.

Kui toetusõiguslikul maal viiakse koos põhitegevusega ellu tulemuspõhist viieaastast piloottegevust, suurendatakse punktides 1-5 nimetatud ühikumäära 15 euro võrra ühe hektari kohta kalendriaastas.

Toetuse ühikumäär lisategevuste elluviimise eest ühe hektari maa kohta kalendriaastas on:

- 1) 80 eurot liigikaitseliselt olulise rannaala lisategevuse elluviimise korral;
- 2) 200 eurot pärandniidu käsitsi või hobuniidukiga niitmise lisategevuse elluviimise korral;
- 3) 10 eurot laiu või väikesaare lisategevuse elluviimise korral;
- 4) 100 eurot pärandniidu või selle loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liigi seisundi parendamise lisategevuse elluviimise korral;
- 5) 10 eurot väärtuste hindamise lisategevuse elluviimise korral.

Väärtuste hindamise lisategevuse elluviimise korral antakse pärandniidu kohta, mis on väiksem kui 5 hektarit, toetust vähemalt 50 eurot ja pärandniidu kohta, mis on suurem kui 20 hektarit, kuni 200 eurot.

Puhkeaasta korral on toetuse ühikumäär 100 eurot ühe hektari maa kohta kalendriaastas.

9.2.5. Ühikumäära vähendamine

Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab enne [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) § 13 lõikes 3 sätestatud toetuse vähendamiste otsustamist toetusele eelarveaastaks määratud eelarve, vähendab PRIA Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 28 lõike 2 punkti 2 alusel toetuse ühikumäära(sid) sellises ulatuses, mis on vajalik kõigi nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks maksimaalsel võimalikul määral.

10. OTSUSE VAIDLUSTAMINE

Kui taotleja ei ole PRIA otsusega nõus, on tal võimalus esitada [haldusmenetluse seaduse](#) nõuetele vastav vaie PRIA peadirektorile, põhjendades omapoolset seisukohta. Vaie tuleb edastada 30 päeva jooksul pärast haldusakti kättesaamist aadressil Tähe 4, Tartu 51010 või e-posti teel aadressil pria@pria.ee. Elektroonilise otsuse kättetoimetamisega nõustumise korral loetakse otsuse kättesaamise hetkeks vastava e-teavituse saatmise kuupäev.

Tulenevalt haldusmenetluse seaduse § 76 lõikes 2 sätestatust märgitakse vaides:

- 1) haldusorgani nimetus, kellele vaie on esitatud;
- 2) vaide esitaja nimi või nimetus, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) vaidlustatava haldusakti või toimingu sisu;
- 4) põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi;
- 5) vaide esitaja selgelt väljendatud nõue;
- 6) vaide esitaja kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust;
- 7) vaidele lisatud dokumentide loetelu.

Vaide põhjal vaadatakse PRIAs otsus uuesti üle ja tehtud otsusest teavitatakse taotlejat kirjalikult.

11. TOETUSE TAGASINÕUDMINE

Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et taotleja on esitanud valeandmeid, eelmiste aastate toetus on välja makstud alusetult või kui taotleja loobub 5-aastasest kohustusest enne

kohustuseperioodi lõppu, peab ta saadud toetuse summa tagasi maksma. Kui toetuse saajalt nõutakse eelnevatel aastatel saadud toetus täielikult tagasi, siis võetud 5-aastane kohustus lõpeb.

Toetusraha jäetakse tagasi nõudmata, kui toetuse saajalt individuaalse maksega seotud tagasinõutav summa toetuse kohta ei ületa 100 eurot.

Alusetult väljamakstud toetussummasid saab tagasi nõuda 10 aasta jooksul. Tagasimaksekohustust ei kohaldata, kui ajavahemik toetuse maksmise kuupäevast kuni kuupäevani, mil PRIA toetuse saajat esimest korda teavitab, et makse oli alusetu, on pikem kui kümme aastat.

12. TOETUSTE ALUSEKS OLEVAD ÕIGUSAKTID

Kõigi õigusaktide puhul palume arvestada, et lisaks õigusakti nimetuses olevale esialgsele kuupäevale võib neis olla hilisemaid muudatusi. Õigusakte elektroonilisest Riigi Teatajast lugedes palume valida hetkel kehtiv versioon.

12.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2021/2115](#), millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2021/2116](#), mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) 2022/1172](#), millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) 2022/126](#), millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) 2022/1173](#), millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta

12.2. Eesti õigusaktid

- [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus](#)
- Regionaal- ja põllumajandusministri 15.04.2025. a määrus nr 32 „2025. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused ja „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” sekkumiste raames antavad toetused“
- Maaeluministri 21.12.2022 määrus nr 68 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused“

- Maaeluministri 20.12.2022 määrus nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“
- Maaeluministri 27.12.2022 määrus nr 86 „[Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus](#)“
- Maaeluministri 27.12.2022 määrus nr 87 „[Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse toetus](#)“
- Maaeluministri 27.12.2022 määrus nr 88 „[Perioodi 2023–2027 pinnavee kaitse toetus](#)“
- Regionaalministri 18.12.2023 määrus nr 102 „[Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohuma kaitse toetus](#)“
- Regionaalministri 21.12.2023 määrus nr 110 „[Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse alal asuva väärtusliku püsirohuma kaitse toetus](#)“
- Regionaalministri 18.12.2023 määrus nr 103 „[Perioodi 2023–2027 väärtusliku püsirohuma säilitamise toetus](#)“
- Regionaalministri 10.07.2023 määrus nr 41 „[Perioodi 2023–2027 kohalikku sorti taime kasvatamise toetus](#)“
- Maaeluministri 23.12.2022 määrus nr 79 „[Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus](#)“
- Maaeluministri 19.12.2018 määrus nr 75 „[Maaparandushoiutööde nõuded](#)”
- Maaeluministri 17.01.2025. a määrus nr 4 „[Perioodi 2023–2027 pindala- ja loomatoetuste kaitsemeetmete kohaldamise ning rikkumiste arvestamise täpsemad tingimused ja kord](#)“
- [Veeseadus](#)
- [Haldusmenetluse seadus](#)
- [Loomakaitseseadus](#)
- [Looduskaitseseadus](#)
- [Muinsuskaitseseadus](#)

Eesti õigusaktidega saab tutvuda Riigi Teataja kodulehel www.riigiteataja.ee, Euroopa Liidu õigusaktidega Euroopa Liidu Teataja kodulehel <http://eur-lex.europa.eu>, strateegiakavaga saab tutvuda Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehel www.agri.ee. Muude toetuse menetlemisel aluseks olevate dokumentidega PRIA kodulehel www.pria.ee.

Edukat taotlemist!